25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6867 — 6 ՕԳՈՍՏՈՍ 1908 — ՇԱԲԱԹ — 22 ՊԷՃԷՊ 1326 — 19 Aout 1908 — 25me année — N. 6867

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.
» » վեցամսեայ	45	»
Պարտքերու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԱՄԷՆ ԲԱՆԷ ԱՌԱՋ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Տեսակաւոր տարբերութիւն (*) հեռաւոր անքով ժողովուրդին քովը հիացած քիչ մը զրոսական ուժը մնար մուտք ընկերակցութիւններու յատկացնելու և այս ուրիշ նպատակներու համար և մանաւանդ Թուրքիոյ ճշդով տեւական ներկայ գրեթէ անել կացութենէն փրկելու համար օգտակար կրնայ ըլլալ սեղանաւորական մեծ ընկերութիւն մը, որ պէտք է կազմուի և հաստատուի բաժնեթուղթի վրայ հիմնուած Անանուն Ընկերութեան մը ձեւին տակ, և Թուրքիոյ Պանքա (Banque de Turquie անուամբ։

Գործակցական կամ ուրիշ ձեւով հաստատուելիք զուտ տեւական Ընկերութիւններ հիմակուհիմա խիստ սահմանական վիճակ մը և միայն բամիտեէրներուն համար (տարակուսելի) օգտակարութիւն կրնան ունենալ, մինչդեռ սեղանաւորական հրաւոյ հաստատութիւն մը Թուրքիոյ ընդհանուր վաճառականութեան կրնայ մեծ սասար մը ըլլալ։

Օմ. Կարս. Պանքան այնչափ բեւեռնաւորուած է Տէրութեան հետ ունեցած յարաբերութիւններովը և անկէ ունեցած պահանջքներովը, որ հիմա անկէ մեծ բան մը չենք կրնար սպասել, և իրաւունք ալ չունինք սպասելու, քանի որ, արդար ըլլալու համար, բանիք թէ այդ Պանքան մեծապէս սասարած է մեր վաճառականներուն և սակայն պէտք չէ ամբողջ հոգը անոր վրայ ձգել։ Բրէսի Լիօնէն աւանդաւոր պանքա մըն է և բնաւ չենք յիշեր անոր Թուրքիոյ վաճառականութեան և վաճառականներուն նշանակալից կերպով օգտակար եղած ըլլալը։ Գիտնք սակայն որ զլուխներնը սալէ աւելի գժուարութիւններ ունի կը յարուցանէ։

Իսկ գալով միւս երկրորդական պանքաներուն, անոնք ալ նոյն ինքն իրենց կարողութեան ներածին չափ իսկ օգնութիւն մը չեն ունեցած, և տաղնապներու ատեն վոխանակ տեւական դասուն օգնութեան փութալու, ա՛լ աւելի գժուարացուցած են անոր դիրքը, մասնաւորապէս մեզ մասամբ Հայ, մասնաւորապէս մեզ միլիոն ոսկի կը գործածէր, իր երբոպական մասնաճիւղերն ալ հետը ըլլալով։ Մէկ կողմէ յիշեալ Տան անկումին հետեւանքով ուրիշ երկրորդական տաներու վճարմանց զաղարումի և դժուարութեանց մասնաւորապէս, միւս կողմէ Հայերուն հաղածութիւնը առաջ բերին այն սեռակ վիճակ մը՝ որմէ ոչ միայն հայ վաճառականները, այլ նաեւ ուրիշ ազգէ եղողներն ալ վնասուեցան։

Հասը հիմա ոսկինոյ հարիւր հազար լիրանոցէ հրապարակ հանուելով, կէս միլիոն ոսկի զրամագլուխ մը կրնայ գոյանալ (կատարեալ հանգուցած եմ), պայմանով որ ո՛չ միայն Թուրքիա այլ և օտար երկիր գտնուող օսմանցի վաճառականներ, սեղանաւորներ ալ մասնակցին, և թերեւս այս ընդհանուր մասնակցութեամբ յուսացուցածէն չատ աւելի գործարար մը ալ կարենայ հայթայթուիլ։ Անշուշտ առաջադրեալ կրնայ այդ զրամագլուխը աւելցուիլ, եթէ պէտքը զգալի ըլլայ։

Կէս միլիոն ոսկի զրամագլուխով հաստատուած պանքա մը իր Վարչական Խորհուրդին վստահելի, պարկեշտ և կարող անդամներուն շնորհիւ պատիւ, վարկ և վստահութիւն կրնայ վայելել թէ՛ հոս և թէ եւրոպական հրաւոյաբանիներուն վրայ։

Հիմակուհիմա եթէ այս տեսակ պանքա մը չհաստատուի, ուրիշ ո և է սեռաւորական ընկերակցութիւններ, խմբակներ, քիւրմներ ո՛չ ընդհանուրին, ոչ ալ զանոնք հոստատողներուն օգտակար կրնան ըլլալ։

Նախաձեռնութիւնը, սակայն, պէտք է հոմարում և վստահութիւն վայելող ասպիտակարգ վաճառականներու, սեղանաւորներու և հաստատներու կողմէ ըլլայ, ապա թէ ոչ ձեռնարկը կը վիժի, եթէ երկրորդական և երրորդական կարեւորութիւն ունեցող տաներու կողմէ ըլլայ։

Օտար զրամագլուխին հիմա պէտք է յոյսերնիս կարենք, և սակայն եւրոպը միշտ մեր նպատակը պէտք է սա ըլլայ. «Դուն քեզի օգնէ»։ (*)

ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

(*) Բիչ տաեսնէն հրատարակութեան պիտի տամ Թուրքիոյ ընդհանուր վաճառականութեան վրայ ընդարձակ տեսութիւններ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ԱՅԽԱՐՀԷՆ

ՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉՆԵՐ

Մխիթարական նոր լոր մըն ալ մեր ազգ հայրենակիցներուն՝ որոնք միշտ բաւական զգացումներով ազգասէր են այն ամէն բանի մասին՝ որ հայ է, և որոնց համար՝ ամէն ինչ առանց փոյլի վարդ մըն է երբ խօսքը մեր ազգին վրայ է։

Այս խորհրդածութիւնով, ակնարկիլ կ'ուզեմ քանի մը Հայ տազանդներու վերաբերեալ՝ Բարիզի գեղարուեստական երկնքին վրայ։ Առանց, այս տարուան Սալոնին մէջ, իբրեւց ինքնուրոյն արտադրութիւններով, պատուաւոր դիրքեր բռնած են. այսպէս Զաքարեան ունի Նարիւռ մոռ մը, Է. Շաէֆի կռավիւ մը. Շապանեան ծովանկար մը. Գրիգորեան՝ Լաւերի մէկ մասը. Պեկեան, Տէր-Մարտիրոսեան և Հրանտ-Պէնոյէ՝ մէյմէկ կիսանդրիներ. իսկ Լեւոն Բիւրքճեան՝ Էնքհիքոտ պրրթօնը։

Քաջածանօթ են արդէն Ս. Շապանեան, Է. Շաէֆի և Զ. Զաքարեան. գալով Գրիգորեանի, Տէր-Մարտիրոսեանի և Պէկեանի, կը ցաւիմ որ իրենց մասին ծանօթութիւններ չունիմ, որպէս զի կարող ըլլամ իրենց նկատմամբ որ և է գնահատում մը հաղորդել։

Կը մնայ Պ. Լ. Բիւրքճեանը, որ չորս տարուան՝ հանճարեղագոյն գործերու մասին՝ հանդիսատեսի մէջ՝ իր հանրաստանութիւնը՝ նշանակելի աստիճան մը չհասած է այսօր զեղարուեստական շրջանակներու մէջ, իրեւ զրաւիչներու չարի թանիր, Ֆիկարօ՝ սէր օրամերիներ և Ռբիի տի Պօ-Գ'Ամի նման հանդիսներ։ Այս վերջինին մէջ Նիէվրի մէկ Յուսնանդէսին տարիս, հաւասար Տանիել Սիւռս, յիշելով Պ. Բիւրքճեանի գործերը, ասելս կը գրէ. «...le charme particulier et très personnel qui se dégage des compositions de Monsieur L. Kurkdjian»։ Անառակի խարդանութիւն։

«Մխա առանձնայատուկ հրապոյր մը ի յայտ կուգայ Պ. Լեւոն Բիւրքճեանի նկարներուն մէջ։

Մեր կարդ նկարիչին բնարած ճիգն է իրական կեանքը, մանի խաւերը, առանց ներքին մթնոլորտը և սխալաւոր հոգեբանութիւնը։ Այն երեք գործերը՝ որոնք ցուցադրուած են Ակուսէնի Ժիւլիանի մէջ՝ բաւական են յայտնելու տաղանդի մը ուժգնութիւնն ամենասալի կարողութիւններ և սեռը։

Իր արտադրութիւններուն թիւը կը հասնի 35 գործի, զորս ցուցադրեց Լա Ֆոնտանէզի սրահներուն մէջ, ուր տեղի ունեցաւ բանաստեղծութեան մը պատուոյ ընթեր պրրթօն անուանի քնարերգու Պ. Թ. Լիպիսլը տարեկ կը գնահատէ Պ. Բիւրքճեանը։

«... Այդ ցուցադրութիւնը կատարեալ վերլուծում մըն է պրրթօն տեղերու և զեղեցկան տանելն կեանքի պատկերներու ինչպէս նաեւ կնոջմանի և տուգի պատկերացում մը ընելիներու, ըլլայ կենդանիներ վիճակի մէջ, ըլլայ իրը զանազան տեսարաններ, զորս մեզի կը պարզեն քանի չափ նկարներ։ Պ. Բիւրքճեանի այն 35 նկարներուն մէջէն, որոնք ցուցադրուած են Լա Ֆոնտանէ թիրիթին սրահներուն մէջ։ Շատերը ըսելով, ամենէն տաղանդաւոր պրրթօն ցուցահանդէս մըն է, որուն զեղեցկութիւնը և կարեւորութիւնը կը կայանայ նկարներուն համար տեղեկանին ունեցած ներշնչումին մէջ։ Սակայն չենք դժգոհիր. լա է որ այդպէսով կ'ունենանք երկրին ամբողջութիւնը։ Պ. Բիւրքճեան Հայ մըն է և ներշնչումի նիւթեր նոր զարկելու և որոնելու համար Պրրթօնի ծայրագոյն մասը իրեն նոր հասարակ զեղեցիկ բնութիւնի՝ առաջնորդուած է վարդեմի Կեղտերու տեսարանները՝ տարբերակութիւնն տեսակի մը առանձնութիւնն։ Գիտնք որ տարբերութիւնները զարգացումներ են Սարեանի զեղեցիկ արեւմուտք, և տանդարար դիտենք նաեւ որ Կեղտերեան ծիմիթերը կազմող երկրին մէջ, Փրէսէնի և Գարէի մէջտեղը, ասիական տերտնդէ ծնող ընկերներ կը գտնուին։ Ուրեմն, տարբերութիւնն պիտի ըլլար (և կարելի ալ է վերջապէս) որ խորհրդաւոր ճակատագիր մը բերած ըլլայ Պ. Բիւրքճեանը իր Հայաստանէն՝ Պրրթանիի ծիմիթիրին մէջ, ազդարարան հին առանձնայատուկ ընդարձակ մը դնելու։ Ինչ որ ալ ըլլայ, մենք մեզի կը խնդացնենք որ ինքը մեր երկրին այդ մասը իրը զեղեցիկ որոշած է իր զեղարուեստական ընտրութիւնն։ Այդ մասին մէջն է որ արուեստագէտը պարզուցած է իր միտքը և զայն հաստատած կարելի վրայ՝ հասուն կերպով ուսումնասիրելէ ետքը տեղերը և թարմանալէ ետքը տեղական կեանքին նկարագիրը, թէպէտ քիչ մը տխուր՝ որպէսզեանա՝ կը ցոլացնէ այն յարատեւ տանջութիւնը զոր կը ծնին հանուանդները փոխարինիներուն՝ որոնք կը փչեն երբերներուն և յանձնայ կը քանդեն զանոնք։ Պ. Բիւրքճեան մատնուորապէս ներկայացուցած է տեղացի աղջիկներ, զորս պիկնուտեն կը յարգէր, թէպէտ և պիկնուտեն բառը նշանակէ խոնարհ կնոջ մը տարազ։ Գեղեցիկ կինոջական գլխանոց մը՝ որ գլխարկ չունի այդ նկարներուն մէջ։ Պ. Բիւրքճեանի աղջիկները կը կրեն բոլոր այդ երկրին տարազը յատուկ հաստանեան հնոյ ազգային գլխանոց։ Այս նշանաւոր պիկնուտեանը տեսակ մը կէս-խայտ է որ չատ կը նմանի Ասիական ցնցոտիներու հին զասակարգերէն մէկին կողմէ գործածուած գլխանոցներուն։ Արտաքսապէս զանց բրած է բոլոր այս առանձնայատկութիւնները և կիրակիօրէ՝ պանդարդ տարազներ, ամենօրեայ իրականութիւնը ներկայացնելու համար։ Ես ալ տակիա կը նոխբնարեմ. ան աւելի կենդանի, աւելի այժմեական, աւելի ճշմարիտ և գերծ է պերճանքի ընդոյ ասնեցող պրրթօն տեսարաններու նկարներուն ընդհանրապէս չափէ աւելի թատերական հանդիսանալէն։ Պ. Բիւրքճեանին հետ մարդ կը զգայ այն կեանքը զոր իրականապէս ունինք մեր տէրքին տակը և այդ կեանքը նոյազ նկարագրելը հանդիսաղ չէ։

«Պ. Բիւրքճեան մեզի կուտայ Բօն-Թուռաի բարձրութիւններուն մէկ տեսարանը՝ որ ճշմարտութեան տեսակէտէն ամենակատարեալն է. և ուրիշ մըն ալ՝ Բուլլանի (զոր ինքը Բուլիան կը գրէ), Տուարնիլէի չրջանակներուն մէջ վայր մը, ուր կը զտնուի զրեան մը, որ ապրատատարան եղած է փոխուտական հին ժիրանակներու։

«Բօն-Թուռաի մէկ ուրիշ պատկերն է գեղեցիկ կատ մը՝ որ կը ներկայացնի ՏէմՀօնի պրրթոնը և ուր ամէն բան ապարակի ներքնամասին պէս է. մեծ ծրներդը, խոնարհցնի տեսարանները, պանդարդները, վանդակաձեւ անկողինը և տուն մարդիկը՝ ապարին և թուխ հայի նկարագիրը։

«Այսպէս, այն ամէնը զոր Պ. Բիւրքճեանի վրձինը և կամ մատիտանկարներուն մէջ՝ (բասթել) մատաղ գծած է՝ ոճ մը ունի կատարեալ, լաւ դիտուած և ճշգրտութեամբ յարգարուած։ Ան քմանկար մը չէ՝ սիրոյն մը պրիլլանը և կամ à-peu-près ճշդ բնդ. ան ընդհակառակը՝ լրջի ուսումնասիրութեամբ օժտուած նկարիչ մըն է, որ կարծես նկարով երկիր մը կը ցուցադրէ, ինչպէս որ կը ցուցադրուն գրիչով։ Իր կատներուն մարդ կրնայ երկիր մը անանել. ասոր մէջ կը կայանայ անոնց մեծ արժէքը։

«Մաղթենք այդ արուեստագէտը և կը չնորհաւորենք իր արտադրութիւնները։»

Գ. Ռ.

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

ԳԵՐՄԱՆ ԱՐԴԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱՐԵԳԱՄՊՆԵՐ

Բնութիւնն արեւուն հոսանքին տիւզերքի մէջ ժամանելը կը զգամ. կը լսեմ նաեւ միլիոնոյն սիրոյ բարախումն արձագանգը՝ բոլոր արարածներուն մէջ։

Անէն ժամ տարասութիւնը կամ վիրաբ կը հաստատնցնեն ասկիլ հոգեմքեր, և հաստերուն մէջէն կը ժայռի գեղեցկութիւնը։

Սիրոյնը միացուցէ՛ք, որպէս զի չարքանակ, համաչակ բարախին, բարեկամներու. ձեր ուժերը միացուցէք, որպէս զի երկրայնէն, մեր կեանքէն երանան հանենք ասուածայնէ։

ԲԱՐԵՊԱՏՇՈՒԹԻՒՆ

Գլխաւոր վրայ անասնական տարածութիւն մը կը շրջանակաւ, որ կը շրջապատուի երեքուն, սեւ զագաթներով, և վերը կը փարիլի ասպրերու յարխանակութիւնը։

Գագաթներուն վրայ կը տարածուի նեղդաչնակ գիշերի մը տխրութիւնը... և դարաւորէն յանցանքս քաւեմ իմ ընտրելիք թաքստոցիս մէջ։

«Ներողութիւն, եղբարս։ Ներողութիւն այն արցունքներուն համար զոր թափել պիտի տամ ձեզի. ներողութիւն որ մեր հանդիպումը պիտի նեղմնայ իմ անհաստատմանս. նաեւ ներողութիւն՝ ինքնամոր ձեզի ձգելուս համար։

«Խեղճ աղջիկը ձեզի կը վստահիմ։ Երջանիկ կեանք մը պարգեւեցէք անոր և մեռնս մի՛ խօսիք իր բարակայ մոր վրայ, որ մեռած է ինքնամոր համար։

«Սակայն, եղբայրս, խորհուրդ մը պիտի տամ ձեզի, այս նամակը փոխիկ առաջ, զոր արցունքներով թրջած եմ, բառերը չանջնելու ատենին։

«Աղջիկս հակառակ իր կամքին մի՛ ամուսնացնէք. այնպիսի ամուսին մը մի՛ ընտրէք, որուն միակ յատկութիւնն ըլլայ հարստութիւնը կամ դիտութիւնը։ Ամէնէն աւելի նայեցէք որ սրտի աէր մէկն ըլլայ և փափուկ սիրտ մը ունենայ։ Սիրուելու համար ստեղծուած ենք, մեր վրէն չուրջը զգալով պաշտպան քաղուկ մը որ մեզ ողջագուրէ և որուն անձնատուր ըլլանք վստահաբար։ Երբ սէրը նուազի ամուսնական յարկին մէջ, կինը անզգալիօրէն կը սայթաքի, և հակառակ իր կամքին։

«Մեզ չընդարձակ անձերուն մէջ միայն մեր ապրելու ուղթէօրը տեղեակ է ճշմարտութեան, և այս պատուս թերեւս վախուստա՛ս ալ, քանի որ նամակ գրած եմ իրեն։

«Մնաք բարով. աղօթեցէք ինծի համար. արեւութեան պէտք ունիմ։

«Գիւմանքիոն»

Դուքսը յարտաճուն ապշութեամբ մը կարդաց նամակը։ Ի վերջոյ ձեւ գերբերուն մէջ ասնելով գլուխը, մրմնջեց.

—Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ, ինչ ամօթ և ինչ սասարանք։

Դուքսը իր սան անպատութեան և քրջը սասարանքին վրայ կը խորհէր։ Այդ երկու բաները իր մտքին մէջ հաւասար ուժգնութեամբ մը կը միանային իրարու հետ։ Աղջէն իսկ նոյն միջոցներուն իր զաւկին արտասուութիւնները դայթակղութիւն կը պատճառէին. այդ ցաւալի դէպքերը, իրարու հետեւ հասած, ամէնէն զօրաւոր մարդն իսկ պիտի ցնցէին։ Դուքսը կը պատրաստուէր զանգակը հնչեցնելու, Տրնին կանչելու համար, երբ տօքթէօրը ներս մտաւ։ Իր բարեկամին ձեռքը նամակ մը տեսնելով, վրդովուելց չեղաւով ըսաւ.

—Հէգ բարեկամս, գիտէք թէ...

—Այո՛, գիտեմ։

Ժիւլիի գրուած նամակը չատ կարճ էր։ Կոմսուհին մէկ քանի բառով տօքթէօրին կը յայտնէր խոյս տալու մտադրութիւնը և այն պատճառները որոնք զինքը հարկադրած էին նամանօրինակ միջոցի մը դիմելու, անոր ճամբէ մը դուրս ելլելու համար։

—Ինչ պիտի ընէք, հարցուց բժիշկը։

—Ոտիկանութեան խնայ պիտի տամ։

—Կոմսուհին կը թափանցէ որ զինքը չմնասէք։

—Ինչ փոյթ. պէտք է որ գտնուի... Ինչպէս չէ խորհեր որ զինքը չտամ սիրելս, պիտի ներէի յանցանքը և պիտի պաշտպանէի զինքը... իր տեղը հոս՝ իմ տունս է... թերեւս մէկ միջոց կայ իր պատիւը փրկելու։

—Մեղմ բարեկամս, գործելէ առաջ լաւ մը խորհեցէ՛ք։ Ակնարեւօրէն կոմսուհին ծայրագոյն զրգռման ենթակայ է և կրնայ բուռն յուսահատութեան մը անձնատուր ըլլալ, եթէ իմանայ որ զինքը մնասել կուտան։

—Սակայն չեմ կրնար ձգել որ այդպէս հեռանայ հոսկից և լքուած կեանք մը անցընէ։ Ինչ պիտի ընէ ան։ Բայց ինչ ըրած եմ որ ճակատագիրը այսքան անգթօրէն կը հարուածէ մեր ընտանիքը... Տեղեակ էք իր վիճակին։

Ժիւլս հառաստական նշան մը ըրաւ գլխով։ Դուքսը հարցուց.

— Երկար ատենէ ի վեր։

(Շարունակելի)

"ԱՐԵՒԵԼՔ„ի ԹԵՐԹՕՆԸ —10—

ԹԷՕՖՕՐ ՔԱՀԻՒ

ՍԷՐ ԵՒ ՈՃԻՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

ՖԼԷՐՆԱՆՏ ՏԸ ՀՕՄՕՆ

Դարասաանին մէջ հետաքրքրութիւններ կատարելէ յետոյ, Տրնի, որ տակաւ մտահոգ կ'ըլլար, անսեկարանուհիին հետ դարձաւ կոմսուհիին յարկաբաժինը։ Հոն մանդենիէ գրասեղանին վրայ տեսաւ նամակի ճերմակ մեծ ծրար մը սա հասցէով. «Եղբօր՝ Շարթօսբրի գրքին համար է։» Տրնի անձկութեան մատնուած, արագօրէն վար իջաւ սանդուխներէն և գնաց իր տերը դտաւ։

— Պարոն գրքը, բան մը կը դտնայ, զոր...

— Երկու բառով խրատութիւնը պարզէ՛, ընդմիջեց գրքը, որ միշտ այդպէս կ'ընէր, երբ կը տեսնէր որ ծերուկ ծառան երկար պարբերութիւններու մէջէն չէր կրնար ելլել. ինչ է եղածը։

— Եղածը սա է որ տիկին կոմսուհիին ո՛ւր ըլլալը յայտնի չէ։

— Ինչ, չի գիտցուիր կոմսուհիին ո՛ւր ըլլալը։ Ինչ ըսել կ'ուզես։

— Տիկին կոմսուհին չէ պատկեր, իր անկողինը տրուած չէ և սա նամակն ալ իր գրասեղանին վրայէն գտնուած է։

—Լաւ, ըսա գրքը, ձեռքդ առնելով նամակը։ Առանձին թո՛ղ զիս և պատրաստ դտնուէ՛, որպէս զի զանգակը հնչեցնելուս պէս՝ ներս մտնե՛ս։

— Ո՛չ, պարոն գրքը։

Տրնի ետ քաշուեցաւ, մինչ գրքը տենդոտ կերպով պատուեց նամակին պատիրանը և սկսաւ նամակը կարդալ։ Գրքուած գրքը զարդոյնցուն և վարանոտ էր։ Գէրբին էր կռահել թէ կոմսուհին նամակը գրած տանն մեծ յուզումի մը մատնուած էր։ Աւարտի այդ նամակը.

«Սիրելի եղբայրս,

«Կը մեկնիմ և հաւանաբար զիս չպիտի տեսնէք ա՛լ։ Այս յեղակարծ մեկնումը, զոր կարելի չպիտի ըլլայ ծանրել, չատ մը ցաւալի ենթադրութիւններու տեղի պիտի տայ։ Բայց նախընտրելի է այն անխուսափելի անպատութիւնէն, որուն կրնար ենթարկուիլ մեր տունը իմ ներկայութեան պատճառով։

«Աղուտական ընտանիքի մը կը պատկանիմ և դիտեմ թէ պարտականութիւնը ի՞նչ բան կը հրամայէ. դուք ալ համամիտ պիտի ըլլաք իմ դիտաւորութեան, երբ պատճառը հասկնաք։ Ցոյն եմ և դատարան չի կրնար ծնողաց առած ըլլալ խեղճ ամուսնէս, որ Մարսէլիի մէջ բանտարկուած է. ծնողիք ազատ հոյը սիրահար մըն է։

«Զեմ ուզեր ձեզի պատմել այն սիրային արկածը, ուր մեռնիս ու խօլ ընթացք մը ունեցայ։ Այնքան տանն զրպարտած դէպքը սիրելու և սիրուելու՝ զիս աւանջնորդեց իմ տուած ցաւերին որոշմանս։

«Երկու լուծումներ կը ներկայանային մտքիս առջեւ. կամ յանցանքս խոստովանիլ և կամ ձգել երթալ, ծնողներուս մօտ կատարելու համար։ Այդ միջոցով կորելի պիտի ըլլար բոլոր կասկածները փարատել. բայց պիտի բանտաւուէի կորսնցնելու ձեր առջեւ ու ձեր արդար յանդիմանութիւնները լսելու։ Զեմ համարձակիր հանդուրժել այդ բանին։

«Հեռանալու կը հեռանամ, ա՛լ չդառնալու հաստատ որոշումով, ամէն ուշքի հեռու ապրելու համար։ Գոհ մը անձնասպանութեան վրայ խորհեցայ, բայց ծնեալիք ալան արդեւք եղա։ Բիչ մը դրամ ունիմ. պէտք չեմ զգար չատ դրամի։ Մէկ հոգս միայն կը խնդրեմ ձենէ. փնտռել մի՛ տար զիս և ձգեցէ՛ք որ հանդարտին յանցանքս քաւեմ իմ ընտրելիք թաքստոցիս մէջ։

«Ներողութիւն, եղբարս։ Ներողութիւն այն արցունքներուն համար զոր թափել պիտի տամ ձեզի. ներողութիւն որ մեր հանդիպումը պիտի նեղմնայ իմ անհաստատմանս. նաեւ ներողութիւն՝ Ժիւլիանոյ ձեզի ձգելուս համար։

«Խեղճ աղջիկը ձեզի կը վստահիմ։ Երջանիկ կեանք մը պարգեւեցէք անոր և մեռնս մի՛ խօսիք իր բարակայ մոր վրայ, որ մեռած է Ֆէլիսիանի համար։

«Սակայն, եղբայրս, խորհուրդ մը պիտի տամ ձեզի, այս նամակը փոխիկ առաջ, զոր արցունքներով թրջած եմ, բառերը չանջնելու ատենին։

«Աղջիկս հակառակ իր կամքին մի՛ ամուսնացնէք. այնպիսի ամուսին մը մի՛ ընտրէք, որուն միակ յատկութիւնն ըլլայ հարստութիւնը կամ դիտութիւնը։ Ամէնէն աւելի նայեցէք որ սրտի աէր մէկն ըլլայ և փափուկ սիրտ մը ունենայ։ Սիրուելու համար ստեղծուած ենք, մեր վրէն չուրջը զգալով պաշտպան քաղուկ մը որ մեզ ողջագուրէ և որուն անձնատուր ըլլանք վստահաբար։ Երբ սէրը նուազի ամուսնական յարկին մէջ, կինը անզգալիօրէն կը սայթաքի, և հակառակ իր կամքին։

«Մեզ չընդարձակ անձերուն մէջ միայն մեր ապրելու ուղթէօրը տեղեակ է ճշմարտութեան, և այս պատուս թերեւս վախուստա՛ս ալ, քանի որ նամակ գրած եմ իրեն։

«Մնաք բարով. աղօթեցէք ինծի համար. արեւութեան պէտք ունիմ։

«Գիւմանքիոն»

Դուքսը յարտաճուն ապշութեամբ մը կարդաց նամակը։ Ի վերջոյ ձեռքերուն մէջ մանելով գլուխը, մրմնջեց.

—Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ, ինչ ամօթ և ինչ սասարանք։

Դուքսը իր սան անպատութեան և քրջը սասարանքին վրայ կը խորհէր։ Այդ երկու բաները իր մտքին մէջ հաւասար ուժգնութեամբ մը կը միանային իրարու հետ։ Աղջէն իսկ նոյն միջոցներուն իր զաւկին արտասուութիւնները դայթակղութիւն կը պատճառէին. այդ ցաւալի դէպքերը, իրարու հետեւ հասած, ամէնէն զօրաւոր մարդն իսկ պիտի ցնցէին։ Դուքսը կը պատրաստուէր զանգակը հնչեցնելու, Տրնին կանչելու համար, երբ տօքթէօրը ներս մտաւ։ Իր բարեկամին ձեռքը նամակ մը տեսնելով, վրդովուելց չեղաւով ըսաւ.

—Հէգ բարեկամս, գիտէք թէ...

—Այո՛, գիտեմ։

Ժիւլիի գրուած նամակը չատ կարճ էր։ Կոմսուհին մէկ քանի բառով տօքթէօրին կը յայտնէր խոյս տալու մտադրութիւնը և այն պատճառները որոնք զինքը հարկադրած էին նամանօրինակ միջոցի մը դիմելու, անոր ճամբէ մը դուրս ելլելու համար։

—Ինչ պիտի ընէք, հարցուց բժիշկը։

—Ոտիկանութեան խնայ պիտի տամ։

—Կոմսուհին կը թափանցէ որ զինքը չմնասէք։

—Ինչ փոյթ. պէտք է որ գտնուի... Ինչպէս չէ խորհեր որ զինքը չտամ սիրելս, պիտի ներէի յանցանքը և պիտի պաշտպանէի զինքը... իր տեղը հոս՝ իմ տունս է... թերեւս մէկ միջոց կայ իր պատիւը փրկելու։

—Մեղմ բարեկամս, գործելէ առաջ լաւ մը խորհեցէ՛ք։ Ակնարեւօրէն կոմսուհին ծայրագոյն զրգռման ենթակայ է և կրնայ բուռն յուսահատութեան մը անձնատուր ըլլալ, եթէ իմանայ որ զինքը մնասել կուտան։

—Սակայն չեմ կրնար ձգել որ այդպէս հեռանայ հոսկից և լքուած կեանք մը անցընէ։ Ինչ պիտի ընէ ան։ Բայց ինչ ըրած եմ որ ճակատագիրը այսքան անգթօրէն կը հարուածէ մեր ընտանիքը... Տեղեակ էք իր վիճակին։

Ժիւլս հառաստական նշան մը ըրաւ գլխով։ Դուքսը հարցուց.

— Երկար ատենէ ի վեր։

(Շարունակելի)

նութիւններ կը ծածկէ ան մեզմէ. մասնաւոր քննչօրէն կը քննախուզեն. արդեօք փոխադարձ արշաւանք մը է, թէ մէնչասպան, խառաբին դիւրը մը:

ԱՆԱՆՑԵՐԻ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ

Կեանքի և մահուան մէջ, մեր թռուցիկ օրերուն սմմա չարքը անասդ կիրաղով կը տառանի. երբ այսօր տիրեները դունատին, վաղը ապահովաբար պիտի կանչուին:

Ո՞ՐՉափ յոյսեր զուր տեղը կը շաղալուին. քանի՞ երազներ կանխահասօրէն կը վերջանան: Ասանց հետ մէկտեղ կեանքի բերդուն ուժը կը չառաչէ ու կ'ոստոստէ հոս ու հոն՝ անասնած ու մոլեգին:

Ա. Ա. Ր Օ Ջ

Հին գերեզմանները փարելով աւելի կը խորտնկիսան ու կը լայնան: Հին վիշաբերթե՞ք չանթեղուիր, որովհետև ան միշտ կը հեծկլտայ: Հին, անվթար, անաղարտ գիտին ինքն իր մէջ, իր հիմով կ'եռեւեւփի. հին իզձն ալ կ'ասի, կը զարգանայ ու կը մնայի իր վերքերով:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԲԱՐԻԶԻ ՕՍՄ. ՆԱԽՈՐԴ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ԱՍՏՑԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Մագեն»ի այն հարցումին թէ նախկին դուրիւնը կենա՞ լ վերահաստատուի Թուրքիոյ մէջ, Բարիզի օսմ. նախարդ դեսպան Միւնիր փաշա սա պատասխանը տուած է.

Անչուշտ, ա՛յ: Ձեմ հաւատար որ նախկին դրութիւնը վերահաստատուի: Ասոր համար զանազան պատճառներ կան: Նախ, ինչպէս անցեալ օր ըսի, ամէնէն քիչ երկու սերունդներ կազմուած են որոնք ազատամտութեան գլխակցութիւնը ունին, ինչպէս նաեւ անոր բարքերուն և երեսմիի բանակցութեան դրութեան բոլոր վնասներուն: Այդ երկու սերունդները աշխատեցան և մեծ թիւով անձեր իրենց գաղափարակից ըրին: Պարագայ մը կայ որ իր կարեւորութիւնը ունի՝ իրաց նոր վիճակին պահպանութեան համար: Ինչպէս յայտնի է, Թուրքիա ութսուն տարի է վեր մշտնջենապէս պատերազմի մէջ էր, քիչ աւելի գաղարներով, իր ազ-իլամ հպատակներուն և նոյն իսկ կարգ մը խլամ ազգութեանց հետ: Այդ ներքին պատերազմները, թէև յաճախ օտարին կողմէ քաջալերուած, անվիճելի կերպով արդիւնք էին վատթար վարչութեան, պաշտօնեաներու կեղեքումներուն, վարչութեան ներկայացուցիչներուն անպատիժ մնացած արարքներուն, հին դրութեան անհնարութեանը, անոր մեռած ոսկրաց միջոցներուն անբաւականութեանը և հանգարտեցուցիչ դեղերուն անազդեցիկ հանգամանքին: Իր ներքին խռովութեանց հետեւանքով հարկ եղաւ որ ամէն տարի թուրք տարրը, որ միակ կառարող էր զինուորական ծառայութեանց, զէնքի տակ զրկէ աշխատելու ամէնէն աւելի ընդունակ մարդերը: Ասոնք հարկադրուած էին թողուլ արօրը, Թուրքիոյ մէջ աշխատելու միակ գործիքը. իրենց ընտանիքը մէկ օրէն միւսը ամէնէն մեծ թշուառութեան մէջ կ'իյնային. իրենք իսկ կ'ենթարկուէին ամէն տեսակ զրկանքներու և պատերազմի բոլոր անառուգութեանց: Այդ կերպով ամբողջ գիւղեր և նոյն իսկ գիւղաքաղաքներ ամբողջ տարի գործած էին: Հարկատուները կը կթէին իրենց ընակարանը մնացող խեղճերը՝ դոնացում տալու գրասենեակ յարձանն պէսքերուն կ. Պոլսոյ, որուն գանձը հետզհետէ կը պարպուէր՝ զինուորական պատասխանատու ծախքերու և սովորական նասցիներու նուազկուն հետեւանքով: Իրաց այս վիճակը մեծապէս նպաստեց հանրութեան արհամարհելի ընելու նախկին դրութիւնը և անոր տալու փոխարինութեան բաղձանքը: Աւելի մէկը այն պատճառներէն որոնցմով, իսկամ ժողովրդոյ մասին, դէպ ի հին դրութիւն վերադարձ մը անհարելի պիտի ըլլայ: Քրիստոնեայ ցեղերուն դէմ, թէև չկրնան տոկալ զինուորական ծառայութեան բեռներուն և վճռգներուն — սառը փոխարէն հատատութեան, քաղաքային ու քաղաքական իրաւունքները կատարելապէս չէին վայելեր — Իսլամներու պէս կը տոկային (Կարելի քիչ մը նուազ՝ օտարին պաշտպանութեան հետեւանքով) յոսի դրութեան բոլոր պարգեւները:

* * *

Թուրքիոյ մէջ թէև աշխատաւորներուն պայմանները փայլուն չէին, սակայն չէին կրնար բաղձել, քանի որ ամէն տեսակ հաւաքում խստիս արգիլուած էր մինչև հիմա: Թուրքիա մեծ ճարտարարուեստներ չունենալով, բազմաթիւ գործատուներ չունէր, և սառնք հատատութիւն մը, սէնտիքա մը չունէին անպարծութեան ծախքերը հոգալու, որով գործատուները անկարելի էին: Ուրեմն կարեւորութիւն մը չեմ տար այսօր ծանուցուած գործադուլներուն և անպէս կը նկատեմ թէ որ և է յարաբերութիւն չունին Թուրքիոյ մէջ նոր կեանքին հետ: Կը յուսամ թէ յեղափոխութիւնը վարողները, դէպ ի նոր թուական մը իրենց գնացքին մէջ, պիտի չկրծոյնին զգուշաւորութիւնը և չսխալուրութիւնը: Կը մտքնեմ որ յիշեն թէ ճշմարիտ ու տեւական յառաջդիմութիւնը յամրմնթաց կը կատարուի: Հողը ցանուած հունար ծիլու համար պէտք է ժամանակ տալ անոր: Պէտք չէ փոխարկի մը առաջ քերել, վասն զի փոխարկները ամէն բան կը տարալեն և աւերակ միայն կը թողուն իրենց անցած տեղերը: Անչուշտ ազատութիւնը անվիճելի, անչոչափելի, բնական և անբաժան իրաւունքն է մարդկային բոլոր էակներուն: Սակայն գոյութիւն ունեցող և անհատներու և համայնքներու իր բոլոր բարիքները տալու համար, պէտք է ենթարկուի կարգ մը նախապարգ պայմաններու, ինչպէս են հաւասարութիւնը և բարեկարգութիւնը:

* * *

Կատարեալ հակառակ ցոյցեր տեղի ունեցան: Դիտեմ թէ «Ժողովրդեան փրկութիւնը գերադոյն օրէնքն է» և գիտեմ նաև թէ «կարելի է անազին վնաս մը գարմանել նուազ վնասով մը», և երբու չարեաց փոքրագոյնը ընարել»: Ասանց ամէնքն ալ դիտեմ: Սակայն, իմ կարծիքովս, նոր գրութեան չանելուն և չարժումը կատարողներուն յանդգնութեանը անհամապատասխան պիտի ըլլայ յանկարծակի ապրուստի միջոցներէ զրկել կատարողութեան բարմաթիւ պաշտօնեաներ և պաշտօնատարներ, որոնք կը խոստանիմ թէ բացարձակապէս աւելորդ էին և անօգուտ, բայց ատոնք, քանի որ ապրուստի ուրիշ միջոց չունին, խնայողութիւն մը բրած չեն և ընտանեկան ծախքի ենթակայ են, չեն կրնար թշուառ վիճակի մէջ թողուել: Պէտք չէ մոռնալ որ թշուառութիւնը դէշ խորհրդական է: Պաշտօնեաներու խմբովին ճամբու դրուիլը թշուառներու բանակ մը պիտի կազմէ և, առանց ըմբռնելու հանրային բարիքին համար այդ տեսակ մեզոցի մը անհրաժեշտ պէտքը և առանց նկատողութեան առնելու հանրութեան շահը, հպատակելով զրկանքներու պատճառած դիւրաձանալի զգայնոնց, պիտի յարձակին նոր գրութեան վրայ. տակէ խռովութիւններ առաջ պիտի գան: Բնականաբար կատարութիւնը պարտաւոր պիտի ըլլայ նոյն իսկ խստութեամբ վարուիլ բարեկարգութիւնը պահպանելու համար. այդ պատճառով արիւն պիտի թափի: Պէտք չէ մոռնալ որ արիւնը արիւն կը քաշէ դէպի իրեն: Նահանգները, աւելի վերը բացատրուած պատճառներով, պիտի չմասնակցին մայրաքաղաքին թշուառներուն. բայց կ. Պոլսոյ մէջ, ուր իրամ սարրը մեծ մասամբ կը բաղկանայ վարք պաշտօնեաներէ և փոքր վաճառականներէ, կառավարութեան կողմէ տրուած թոշակներուն կարօտ, որոնք ճամբուած են և կամ պիտի ճամբուին, չարժման ու խռովութեան բոյն մը պիտի կազմուի. ատոնք թէև թիւի տեսակէտով կարեւորութիւն պիտի չունենան, սակայն կարեւորութիւն մը պիտի ունենան այն իրողութեամբ թէ կ. Պոլիս կեդրոնն է ամբողջ Եւրոպայի տնտեսական, տեղատուական և տուեալական շահերուն: Երբ խռովութիւններ ծագին, բնականաբար այդ շահերը պիտի վնասուին: Զարտաւոր պատճառներ ունիմ կարծելու թէ այդ տեսակ պատահականութեան մը մէջ մեծ տերութիւնները անմիջապէս պիտի միջամտեն դրական կերպով: Այդ մասին որ և է պատարանք բնաւ ընդունելի չէ: Թէև այսօր տերութիւնները և կարծիքը նպաստաւոր են մեր ազատագրութեան և վերակենդանացման շարժումին, սակայն կը վախցիմ թէ մի՛ գայլ նոր գրութիւնը, մեծապէս ազդայնական, ամբոխին ազդեցութեանը ենթարկուելով և հայրենասիրական չափազանց զգացումներու տարուով, ցոյց չտայ անհրաժեշտ դիւրաթեքութիւնը և առաձգականութիւնը, և տեղի ունենայ օտար դրաւում մը, հանգուրէն խառն: Կը վախցիմ նաև թէ օսմանեան նոր զանգուածը կազմող տարրերը միացնող շաղախը մի՛ գայլ բաւական հաստատուն չըլլայ, և խնդիր է գիտնալ թէ այդ տեսակ կենդանութեան մը տակն մինչ բաւական տակուն պիտի ըլլայ այդ կարգի փորձութեան մը դիմադրելու, առանց քակուելու:

ՖՈՒՍԱՏ ՓԱՇԱՅԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պերլիներ Թակեպլադ կը հրատարակէ Ֆուատ փաշայի կողմէ Կ. Պոլսոյ իր Բեղթակցին եղած յայտարարութիւնները: Ֆուատ փաշա, ըսելէ յետոյ թէ իր աքսորին տակն տառնչարս անդամ թանաւորման փորձ կատարուած է իր վրայ, յարեց.

«Կացութեան վերջնական փոփոխութեանը հաւասարուս պատճառը այն է թէ բոլոր վնասները և անոնց ընտանիքներուն բոլոր անդամները եղբայր բրած են սպանել Սահմանադրութեան բոլոր հակառակորդները: Բանակին մէջ համաձայնութիւն մը կարելի է զանազան ցեղէ ու կրօնքէ Օսմանցիներու միջև. սառնց միութիւնը արդէն գոյութիւն ունէր երբ միութեան պատճառին համար կը պատերազմէին Խալիֆին հրամանատարութեանը տակ: Արդէն անհրաժեշտ է որ միութեան իրաւունքները ունեցող Օսմանցիները միութեան պատասխանութեանց ենթարկուին: Արաբներն իսկ այլ եւս պիտի չփորձեն խոյս տալ զինուորագրութենէն, քանի որ հիմակուանէ իրենց երկրին մէջ պիտի կատարուի զինուորական ծառայութիւնը: Սակէ վերջը բաց դռուի քաղաքականութիւնը պիտի դարձարենք: Բոլոր տերութիւնները պիտի պատճառին ամենայն մթերանոցներ հաստատելու: Գերմանիա և Անգլիա պիտի կրնան Պարսից ծոցին նաւահանգիստներուն մէջ ամրոցներ հաստատել: Ես անկողմնակալ եմ և որ և է ազգ նախապատուութիւն չեմ հոմարիր: Կը մերժեմ այն իրողութիւնը թէ հակադրման հոսանք մը գոյութիւն կան հոս: Օրինակի համար կ'ըսուի թէ ռուսական նաւատորմը Վլատիվոստոկ առջև է և թէ ռուսական հարիւր գաղտնի գործակալներ կ. Պոլիս կը գտնուին, սակայն ոչ ոք ապացոյց մը կամ պատճառ մը ցոյց կուտայ այդ չարժումներու մասին: Բնդհանրապէս կը հեռագրեն թէ ռուս կառավարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ Երիտասարդ-Թուրքերու Թանիզեին այն յայտարարութիւնը թէ Ռուսիա պատնէշած ըլլայ Օսմ. Կառավարութիւնն՝ զսպել յեղափոխական չարժումը:»

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Սրվաղի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Պաղատաի նախորդ կուսակալ Հալիմ պէյ:

—Էրզրումի պաշտօնարանին մէջ նոր կազմուած վարչական Խորհուրդին նախագահ անուանուեցաւ նոյն Խորհուրդին նախորդ անդամներէն Ազիզ պէյ. իսկ անդամ անուանուեցան Նարի, Մահմուտ ու Զիկա պէյերը և Սայիտ էֆ.: Նոյն նախարարութեան օգնական անուանուեցաւ Էրզրումի մէջթուղթի Մէհմէտ Նաղիբի էֆ.: Օրուն յաջորդեց ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներու դիւանին Տիօրէն Շեվզը պէյ:

—Անվերջի օսմ. հիւպատոս անուանուեցաւ Մարսիլիոյ օսմ. ընդհանուր հիւպատոսութեան փոխ-հիւպատոս Ճէլալ պէյ, որուն յաջորդեց Պոմպէյի նախորդ օսմ. փոխ-հիւպատոս Մահմուտ պէյ:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՇՔԱԴՐԱՄԸ

Սահմանադրութեան վերահաստատման իրրեւ յիշատակ արծաթէ կամ պղինձէ շքադրամներ պիտի պատրաստուին: Շինութեան ծախքը Վեհ. Սուլթանին կողմէ պիտի չնորհուի: Այդ շքադրամը մէջտեղի քառորդէն քիչ մը աւելի խոշոր պիտի ըլլայ, մէկ կողմը պիտի դանուի Կայսր. Թուղրան և սակը «Գանոնը Էսասլ» բառերը ու 7 Զիլհիճէ 1293 թուականը. իսկ միւս կողմը «Հուրիյէդ, Ասաբէդ ու Միւսաւատ» բառերը և սակն ալ չքադրամին հաստատման թուականը: Սպիտակ ու կարմիր ժապաւէնով պիտի կախուի: Իւրաքանչիւրին չնորհեան ծախքը ո՛րքան որ ալ նոյն գինով պիտի վաճառուի ուզողներուն, որոնք իրաւունք պիտի ունենան զայն զարդարելու: Նախարարաց Խորհուրդը ընդունեց վերոգրեալ պայմանները և որոշեց որ ինք տեսնէ և կայս. հաւանութեան արժանանալէ ետքը, չնորհեմները սկսին:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ ԱՅՑԵԼԵԼԸ

Լոնտոնէն Լուի Ուիլս ատորագրութեամբ գրուած է Իզմամի թէ Ռիմէրի գործակալութիւնը Անգլիոյ թերթերուն հաղորդեր է Իզմամի յայտնած փափաքը, որպէս զի Էտուարտ թագաւորը Կ. Պոլիս այցելի: Նամակագիրը կ'ըսէ թէ կարգ մը նամակներուն պատճէններն ալ կը զրկէ, որոնցմէ կը հասկցուի որ երկու տարիէ ի վեր կ'աշխատուի, որպէս զի այդ տեսակցութիւնը տեղի ունենայ: Այդ տեսակցութիւնը առաջ բերելու նպատակն էր ցոյց տալ Եւրոպայի թէ Մահմէդականներ պիտի չկրնայ բաժնուիլ, Մահմէդականի մէջ տեղի ունեցած խռովութիւնները իրենցմէ պիտի աւարտին և հետեւաբար տերութիւնները միջամտելու առարէպ բնաւ պիտի չգտնեն: Կը յուսացուէր որ նոյն տեսակցութեան միջոցին Վեհ. Սուլթանը և Էտուարտ թագաւորը կարձիքներու վերանայութիւն մը պիտի կատարէին օսմ. երկիրներու մէջ ամէնէն կատարեալագործեալ վարչական դրութիւնը հաստատելու համար: Անցեալ տարուան առաջին ամիսներուն Լոնտոնի Լ. անձամբ փոխանակ յայտնած էր կ. Պոլիսը այցելելու, սակայն այդ խնդիրը հարկ էր դադրիլին հետ որոշել: Ատոր վրայ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյ որոշած էր յանձն առնել Մահմէդականաց խնդրոյն վերջնական կարգադրութիւնը: Ինչպէս կը տեսնի, այդ նախարարին ծրագիրը, զոր տերութիւնները մերժեցին, կը տարածուէր Մահմէդականութիւնը ամբողջութիւնը ապահովել տերութեանց երաշխաւորութեանը տակ: Այդ ծրագիրը մերժուելէն ետքը, Էտուարտ թագաւորը Ռիվա երթալով հոն Ռուսիոյ կայսեր հետ տեսակցեցաւ: Այդ տեսակցութեան իրրեւ արդիւնք աշխարհ մամուլ տերութեանց ծանուցուեցաւ թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև համաձայնութիւն գոյացած է: Նամակագիրը կը յարէ,— «Տէրութիւնները թէև սկզբունքով ընդունած էին Մահմէդականաց մասին եղած առաջարկութիւնները, սակայն տէրութեանց և ոչ մէկը փափաքող էր Մահմէդականաց խնդրոյն կարգադրուելուն, որով առաջարկած էին այդ մասին խորհրդակցութիւն մը կատարել տալ դեսպաններուն՝ Կ. Պոլսոյ մէջ: Աւելորդ է ըսել որ Եւրոպական տէրութիւնները միշտ ի միտս Թուրքիոյ դեսպանախորհուրդներ գումարած են: Ռուսիա տարիներէ ի վեր կը պնդէ թէ Մահմէդականաց ինք պիտի բարեկարգէ: Թուրքիոյ ու Ռուսիոյ միջև այս միջոցիս եղէ բաղդատութիւն մը ըլլայ Տաճկաստանի ո՛րքան մեծ չնորհ մը առաջ կուգայ: Ինքզինքին օգնողին Աստուած ալ կ'օգնէ: Արդարեւ Թուրքիա այս միջոցիս խիստ չնորհաւորելի վիճակի մէջ կը գտնուի: Գոնացուցիչ պարագայ մըն է թէ Լոնտոնի մէջ լուրջ և ազնիւ անձինք ալ այդ գաղափարը ունին: Թուրքիա, Ճարմնի պէս, ամբողջ Եւրոպան պիտի գարմանցնէ: Դարձեալ կը կրկնեմ թէ Անգլիոյ Թագաւորը եթէ Կ. Պոլիս այցելէ, բաղմաթիւ օգուտներ և նպաստաւոր արդիւնքներ պիտի ապահովէ:»

Իզմամ կը յայտարարէ թէ Օսմանցիները ի վաղուց անտի կը փափաքէին որ Էտուարտ թագաւորը Կ. Պոլիս այցելէ, սակայն հակադատած ալ էր որ նախկին վիճակին մէջ այդ այցելութիւնը չէր կրնար տեղի ունենալ, սակայն հիմա արդէն պատճառ մը չկայ: Էտուարտ է. անուշ Լոնտոնի մէջ եղածին չափ Կ. Պոլսոյ մէջ ալ լաւ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ: Իզմամ կը յարէ.— «Անգլիոյ նոր դեսպանին ինքնաբերաբար եղած խնդրագրութիւնը ցոյց կուտայ դաւառ ընդունելու թիւնը թէ Օսմանցիները հինէն ի վեր Անգլիոյ նախանձայոյզ բարեկամներն բան զգացումներ կը տածեն: Ժողովուրդը սաթիի մը կը սպասէր իր այդ զգացումները յայտնելու համար: Լրագրիները այդ մասին չէին կրնար բան մը գրել, վասն զի մեր գրաքննիչները չատ հեռու էին երկրին ճշմարիտ շահերը գնահատելէ: Հանրութեան սրտին համակրական այդ զգացումները երեւան եկան աղատութիւնը հռչակուելէն ի վեր. նաև օտարներուն աչքին առջև պարզուեցաւ թէ Թուրքերը չեն մոռցած Անգլիոյ նման հին բարեկամ մը: Այս ճշմարտութիւնները անշուշտ կատարեալ թագաւորին ալ ծանօթ են: Մեր փոստերը ու կամուրջները թէև արեւմտեան երկիրներու մէջ եղածին պէս մաքուր և գարդարուն չեն, սակայն ասոր փոխարէն չատ մաքուր սիրտ ու լուսաւորեալ միտքեր ունինք: Հիրի մը համար ալ սակէ աւելի մեծ ընծայ չըլլար:»

ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ՓԱՇԱՆԵՐԸ

Կ'ըսուի թէ յարմար գտնուեր է պաշտպանական պաշտօնարանին մէջ բանտարկուածներն Մէմտուհ ու Բէյհա փաշաները Էնկիւրի զրկել, Հասան Բասրի փաշան իր ծնունդայրը՝ Սէլանիկ, Սալոնիկ ու Նէֆիպ Մէլհամիները՝ Պէյրութ, Լպուլէիւտա էֆէն ու որդին՝ Գոնիա, Թահսին փաշան՝ Էնկիւրի, Ակահ ու Անմէտ փաշաները՝ Մոնաստիր և Խմայիլ փաշան ալ ուրիշ տեղ մը: Թուրքերուն լրագիրները կ'ըսեն թէ հարկ չկայ գանոնք ազատն անդին զրկելու, վասն զի թէ՛ Կ. Պոլսոյ մէջ և թէ անոնց երթալիք տեղերը ժողովուրդին յուզումը ի զուր պիտի ուռնայ, որով մէկ քանի օրէ ի վեր տիրող անդորրութիւնը պիտի խանգարուի: Այսու հանդերձ այդ լուրը ստոյգ չի նկատուիր:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԶԵԿՈՅՑԸ

Ոստիկանութեան նախարարութեան կողմէ հետեւեալ զեկոյցները հրատարակուած են.

Կրկին անգամ ծանուցուեցաւ որոնց որ ոնկէ թէ որչեալ ժամանակին չկիսուող գինետուներու, բարեկարգութեան անհամապատասխան արարքներու պատճառ եղող հանրատուներու և անպարկեշտ կիներու մասին օրէնքին տրամադրութիւնները պէտք է գործադրել: Խաղամոլութիւնը պէտք է խստիս արգիլել ամէնէն կողմ և խաղատուներու մասին օրէնքին տրամադրութիւնները կիրարկել: Երգեցիկ սրճարանները և ժողովրդական պարահանդէսները կէս գիշերին փակել: Թող չտալ որ անհատ մը ուրիշ անհատի վրայ յարձակի: Այդ տեսակ արարքի մը և հանրային անդորրութիւնը ու խաղաղութիւնը խանգարելու ձեռնարկողներ խիստն ձերբակալել և օրէնքին տրամադրութեանը ենթարկել:

** Մէկ քանի ընկերութեանց ու վարչութեանց գործաւորները գործադուլ բրած ըլլալով, ծանուցուեցաւ պէտք եղած տեղերը որ ոստիկանութեան պաշտօնեաները խրատեն գանոնք և հրաւիրեն իրենց գործերուն վերսկսելու, իսկ անհաստատելով յարձակումի մը ձեռնարկողները ձերբակալել և օրէնքին տրամադրութեանը ենթարկել:

** Իմացուելով որ Սկիւտարի և Պէյքօզի մէջ ան ու ան յարձակում պիտի կատարեն մէկ քանի անձնաւորութեանց բնակարաններուն վրայ, ծանուցուեցաւ պէտք եղած տեղերը որ պաշտօնեաներ դրկուին նոյն վայրերը և յարձակումի մը բացարձակապէս տեղի չտրուի և ձեռնարկող մը եթէ գտնուի, խլեն ձերբակալուի: Սակայն այդ տեսակ բան մը պատահած չըլլալով, հակադեցաւ որ եղած զրոյցը սուտ է:

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը անյարմար դատեց ոստիկաններու համար գէնքեր համար պատրաստուած երկու նմոյշները և հրամայեց որ երրորդ մը պատրաստուի:

ԺԷՕՆ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Թայմզ հետեւեալ կարեւոր յօդուածը կը հրատարակէ ժէօն Թուրքերուն և իրենց գործունէութեանը մասին.

Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցած գործադուլները անգամ մը եւս ապացուցին Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկերութեան զօրութիւնը և գործելու եղանակը: Արդէն գործաւորական չարժումը Թուրքիոյ ներկայ վիճակին տարբեր ձեւ մը տալու ընդունակ չունէր: Պոլսոյ ազգէտ դասակարգերը ազատութեան հռչակուելէն ապօրինի կերպով օգտուիլ փափաքելով գործադուլ ըրին թէեւ, յայտնի է սակայն թէ չատերուն սովորական ապրիմանէն չատ աւելի գոհացում տրուած ըլլալուն համար այդպիսի չարժումի մը երբեք հարկ չկար: Ներկայ կացութեան մէջ օսմ. երկիրներուն ընդհանուր վիճակի մասին ասուած լուրերը գոհացուցիչ են. որքան որ ալ ոգէս ցեղերը պարունակող հիւսիսային Ալպանիոյ մէջ քանի մը դէպքեր պատահած են, սառնք լոյսերովին զուրկ են կարեւորութենէ: Ամէնէն աւելի ուշադրութեան արժանի կէտը՝ ասիական Թուրքիոյ բանտերուն մէջ գտնուող Հայերուն արձակումն է: Հաւասարութեան սկզբունքին վերջապէս հաստատուած ու ճանչցուած ըլլալը տպացուցանող այս պարագային հանդէպ Եւրոպական բոլոր տերութիւնները ալ ուրախ պէտք է ըլլան, քանի որ Հայկական Խնդիրը չարդ լուծելու համար Եւրոպայի կողմէ կատարուած բոլոր ջանքերը ապարդիւն մնացին: «Դիւանագէտ մը» սառագրութեամբ Պալէն զրկուած և մեր սիւտանիներուն մէջ հրատարակուած նամակին մէջ՝ չատ իրատեսի ըսուած է թէ Հայերուն դէմ վայրագութիւններ ընողները բո՛ռն Թուրքերը չէին: Բարբարատութիւնները կայս. Պալատին մէջ գտնուող անձերու կողմէ կ'որոշուէին և Աստուծոյ թուրք չեղող կրօնք մը ընակիչներու ալ գործադրել կը տրուէին: Ուրեմն իրաւունք ունինք այսօր ըսելու թէ Հայերն ալ միւս բոլոր Օսմանցիներուն նման փայլուն ապագայ մը ունին:

Դեռ չենք դիտեր թէ ինչ է հիմը այն զօրութեան որ այնքան հրաշալի կերպով յեղաշրջեց ամբողջ Թուրքիան, և բոլորովին նոր վիճակ մը մէջտեղ բերաւ: Զէ՛ թէ միայն Անգլիա, այլ Թուրքիոյ աւելի մօտ եղող Աւստրիա, ինչպէս նաեւ Կայս. Պալատն մէջ տեղի ունցած գարձած բոլոր ենթրիկներուն տեղեակ եղող Կ. Պոլսոյ դեսպանատուները լաւ չտնեին Մահմէդականները: Բայց անշուշտ կարելի չէ ո և է յանցանք վերագրել դեսպանատուներուն, որովհետեւ հազարաւոր լրտեսներով շրջապատուած Պալատն ալ այս մասին ո և է տեղեկութիւն մը չէր կրցած տանիլ:

Օսմ. Դամիդէին գործունէութիւնը մէկ քանի չարաթուան ջանքերու արդիւնքը չէ՛ կրցող համարուիլ. Դամիդէն երեք տարիէ ի վեր չարունակ ամէն տեսակ գաղտնի միջոցներու դիմած էր իր գաղափարներն ու ծրագիրը տարածելու, ժողովուրդին սրտին մէջ մտցնելու համար: Բայց, ճշմարիտը խօսելով, եթէ Եւրոպական հակակիրքը հաստատուած չըլլար երեք նահանգներուն մէջ, ժէօն-Թուրքերը այնքան դիւրութեամբ չպիտի յաղթէին. վերջապէս Ռէվալի տեսակցութիւնը՝ Մակեդոնիոյ անխատաթիւրէն ուրոյն վարչութեան մը ենթակայ ըլլալու զօրաւոր հաւանականութիւնը, այս մասին պատրաստուած ծրագիրներ՝ փութացուցին չարժումը: Այլ եւս կարելի չէր ժամ մը իսկ սպասել, հակառակ պարագային, գործը գործէն անցած պիտի ըլլար, և Ինկիրութեան բոլոր ծրագիրները ջուրը պիտի իյնային:

Այս նոր կացութեանը հանդէպ Եւրոպական բոլոր կառավարութիւններն ալ ապաստղական դիրք մը բռնել որոշած ըլլալով, չենք յուսար որ ժէօն-Թուրքերն ալ Մակեդոնիոյ մէջ գտնուող Եւրոպացի պաշտօնեաներուն հեռացումը պահանջեն: Պէտք է մտածել թէ ասոնց անուանման պատճառը դեռ չէ՛ անհետացած. հետեւաբար այդ նպատակը ըլլալիք ո և է ձեռնարկ մեծ տերութեանց համակրութեանը զէմ մէկ մասին նուազմա՛նը պատճառ կրնայ ըլլալ:

Հարաւային Այպանիոյ ժողովուրդը, այսինքն Թոսքները մեծ խանդավառութեամբ ընդունեցին Սահմանադրութեան հռչակումը, որովհետեւ ընդհանրապէս աւելի զարգացեալ, հետեւաբար աւելի հայրենասէր են: Բայց հիւսիսային Ալպանիոյ բնակիչները, Կէգհները բոլորովին ոգէս ըլլալով, որքան որ ալ Ֆիրզոզվիլի մէջ խոստում բրած են օգնելու Օսմ. Դամիդէին, իրապէ՛ս չե՛ն կրցած ըմբռնել թէ ի՞նչ է Դամիդէին բո՛ւն նպատակը: Ահա այս վիճակին օգուտ քաղելով է որ սպանուած Շէֆքի փաշայի մարդասպան Ալ քանիներ միանալով միապետական պարտութեան կողմնակից ուրիշ մէկ քանի պարագլուխներու հետ՝ իշխանութեան յանձնուիլ մը ձեռնարկեցին: Ասոր վրայ, Դամիդէին Միթրովիցայի ճիւղը գրաւորապէս ապահովութիւն տուաւ թէ՝ Դամիդէն Վեհ. Կայսեր վրայ յարձակելու նպատակ չունի, և այս կերպով հանդարտեցուց և ցրուեց յիշեալ պարագլուխները:

Բոլոր այս դէպքերուն պատճառ եղող իսկապէս ներքակալուելով և Իւսկիւպ տարուելով հոն լաւ մը խայտառակուեցաւ ու անարգուեցաւ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծ-Եպարքոսը և արտաքին գործոց նախարարը, երէկ, Գեպէք երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուին Խրտիմին:

—Մաքսատուներու գործառնութիւնները կանոնաւոր կերպով չարունակելու համար «քոնդրոլ»ի դրութիւնը պիտի հաստատուի:

—Հեռագիրները թէև երէկ ծանուցին թէ Բիդերպուրգի օսմ. նոր դեսպան Թիւրխան փաշա Բեդերպուրգ ժամանած է, սակայն այդ լուրը սխալ է, վասն զի Թիւրխան փաշա դեռ Կ. Պոլիս կը գտնուի և երէկ Բարկի օսմ. նոր դեսպան Կառամ փաշայի հետ սպացու իր անցագիրը:

—Բեդերպուրգէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ պաշտօնական շրջանակներու մէջ խօսելու կը ջանանին արդեօք ռուս դիւանագէտներու այն յայտարարութիւնները թէ Թուրքիոյ բարենորոգումը Սլաւներու մասին օգտակար պիտի չըլլայ: Նոյն շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի որ ռուս կառավարութիւնը հետզհետէ համոզում կը գտնէ թէ Թուրքիոյ ներկայ բարենորոգումը յաջողութեամբ պիտի պակուի:

—Կայս. Պարսոյն թիկնապահներուն թիւը 390 էր. սառնց միայն երեսունը պահուելով, մնացեալները իրենց զինուորական պաշտօնները պիտի շարունակեն:

—Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ հոն քոմիդէ մը կը կազմուի Ֆէրտինանտ իշխանին դէմ: Քոմիդէն պիտի աշխատի փոխելու իշխանը, բակալով որ Թայլ շարժած և ժամանակ տուած է Թուրքիոյ մէջ Սահմանադրութիւնը հաստատուելուն: Ֆէրտինանտ իշխանին պիտի յաջողէ Պուլգարիի իշխանին թոռը:

—Էպուզդիա Թէվֆիգ պէյ նեկն Թասվիրի էֆենտիսար անուն լրագրի մը պատասխանութիւնը տուաւ.

«Բարեւ. Պատր. Տեղապահ Պոլիս

«Նախկին Պատրիարք Իզմիրեան Սրբազան այսօր Երուսաղէմէն մեկնեցաւ դէպի Պոլիս»

Երեքշաբթի օրը հասած հեռագիր մը ալ կը ծանուցանէ թէ՝ Իզմիրեան Սրբազան հասած է Եաֆա, ուրկէ վաղը, հինգշաբթի, կը նստի Մէսաժբրիի Նիկոլ չոգենաւը: Իրեն կ'ընկերանայ նաեւ Տ. Ներսէս վրդ. Թարանտեան: Իզմիրեան Սրբազան եթէ Իզմիր չմնայ, —ինչպէս կը փափաքին Իզմիրցիները և այդ նպատակով չատ մը պատրաստութիւններ տեսեր են,— առաջիկայ չորեքշաբթի օր հոս կը հասնի:

Նիկոլ չոգենաւը վաղը, հինգշաբթի, կը մեկնի Եաֆայէն, հետեւեալ տրբաթ օրը կը հասնի Պէյրութ և չաբաթ մեկնելով հոնկէ, կիրակի կը հասնի Հալեպ և հետեւեալ երկուշաբթի օրը կը ժամանէ Իզմիր: Երեքշաբթի օր ալ կը մեկնի Իզմիրէն և չորեքշաբթի ժամը թրքական 11էն մէջտեղները կը հասնի Պոլիս:

Այսպէսով, այն պատրաստութիւնը, որ Իզմիրեան Սրբազանը Իզմիր դիմաւորելու կը պատրաստուէր, պէտք կ'ունենայ փութալու: Անանկ հաշուուած էր որ Իզմիրեան Սրբազան օգոստ. 14էն Պոլիս պիտի հասնի, և այդ հաշիւով չոգենաւ վարձուած էր. սակայն որովհետեւ ժամանումը աւելի՛ փութացուած է, պատաւիրակութիւնը երէկ իրիկուն ձեռնարկեց ուրիշ չոգենաւ մը վարձելու, առնո՛վ մեկնելու համար: Պատուիրակութիւնը կը կազմեն բազմաթիւ հանկիր անձնաւորութիւններ, պաշտօնական մարմիններէ և անպաշտօն:

Անչուշտ Իզմիրեան Սրբազանին Պոլիս ժամանելուն ունեցած պատմական նշանակութիւնը արժանի ընդունելութիւնով մը իր Ազգէն պիտի դիմաւորուի պատրաստուած Պատրիարքը, որ բաղդէ կ'ունենայ անդամ մըն ալ ողջունելու այն Ժողովուրդը, զոր ա՛յնպէս սի

մանակցիլ փափաքող Սիւլտանագլիներ՝ պէտք է մինչեւ երկուշաբթի դիմեն Մասնախումբի գանձապետին Թուսիկ էֆ. Սարգիսեանի (Վալիտէ Սուլթան խան, թիւ. 16) որմէ կրնան ստանալ ընդունելութեան տոմսը, 30 դրուշ փոխարժէքով։

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ԲՈՂՈՔԸ

Տասնեակ մը օր առաջ, քանի մը չամիսներեր՝ չանգրծելու Նպատակով Իզմիրլեան Սրբազանի անունը, թուրքիկ թերթ մը հրատարակած էին, ուր իբր թէ՝ տարագիր Պատրիարքը կը քննադատէ Օրմանեանի ընթացքը, անոր պաշտօնականութիւնը բաղձալով և հաւատական փախուստի մը առաջքը առնել յորդորելով։ Այս կեղծարարութիւնը Ժամանակին բաւական յուզում առաջ բերաւ, բայց բարեբաղդաբար չուտով հաւաքուեցաւ հրապարակէն, ինչպէս տեսնին գրեցինք, չեչուելով անոր խարդախած յայտարարութիւն մը ըլլալը։ Իզմիրլեան Սրբազան այս մասին հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Սեւրվեքը Ֆիւնունի.—

«ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 4 օգոստոս

Պաս. Վաչէութիւն «Սեւրվեքը Ֆիւնունի»ի

Այս պահուս կարդացի բարգմանութիւնը առանց թուականի եւ հայերէն գիրով այն նամակին զոր Դարա Սազալի գրասենեակ եւ թղթատանեակ Պապարեան եղբարներու հրատարակած են, ինծի վերագրելով զայն։ Կը յայտարարեմ թէ այս նամակը բնորոշին անհիմն է, եւ հետեւաբար Պոլիս հասնելուս պիտի պահանջեմ որ արդարութիւնը պէտք եղածը գործադրէ այդ հրատարակութիւնը ընողներուն դեմ։ **ԵՂԱՐԻՆԵԱՆ»**

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ԵՒ ՆՊԱՍՏԻՑ ՀԱՇԻՒԸ

Պատրիարքարանի դիւանապետ Բարթող էֆ. Թէլեան, Տեղապահ Սրբազանին կողմէ իրեն ուղղուած պաշտօնագիրի մը համաձայն, երեքշաբթի առտու նախագահ Պատրիարք Օրմանեանի ընակարանը երթալով ներկայացուց Խան Ժողովին որոշումով Տեղապահ Սրբազանին կողմէ գրուած պաշտօնագիր մը, որով կը յայտնուէր թէ Պատրիարքարանի մէջ Օրմանեանի ունեցած գրագրութիւնը յատուկ մտնախումբի մը ներկայութեանը բացուած և պարունակութիւնը գիրի առնուած և պահպանուած են։ Նոյն պաշտօնագիրով Տեղապահ Սրբազանը յանձնարարած էր Օրմանեանի թէ ինչ որ տակաւին իր քով կը գտնուին Նպաստից 1527 ոսկիի և 89,314 դրուշի չեքը փոխանցելով Դերեւան Սրբազանի անունին, զրկեց զայն Տեղապահ Սրբազանին։ Մանաւանդ նամակով մըն ալ բացատրութիւններ տալով Նոյն գումարին մասին, կը յայտնէ թէ միւսայ գումարին մնացեալ 783 ոսկին գաւառի կարօտեալներու Նպաստին յատուկ է, իսկ մնացած 744 ոսկին ալ տարբեր Նպաստաւորներու համար նուիրուած առանձ դրամներ են։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը այսօր նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Մորդրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Տեղապահ Սրբազանին և ներկայութեամբ Տիրան էֆ. Աչտոնի։ Կրօն. Ժողովին ներկայ էին Տ. Տ. Գրիգորիս և Ղեւոնդ Դերեւան վրդ.ներ, Տ. Տ. Միքեան, Սանասարեան, Ճէպէճեան, Տ. Սարգսեան, Աշճեան, Էքսէրճեան քն.ներ։ Քաղ. Ժողովէն՝ Տիրան էֆ. Աչտան, Յարութիւն էֆ. Ապտեան, Տոքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Մկրտիչ էֆ. Սասեան, Տիգրան էֆ. Թոգասեան և Վահան պէյ Սուբէնեան։

Ամէն. Տ. Տ. Մատթէոս Սրբազան Իզմիրլեանի Երուսաղէմէն Պոլիս ժամանման պատիւ ի դիմաց ընդ.։ Հայ ազգին պատշաճ ընդունելութիւն և մեծարանք մատուցանելու համար Ն. Ամէն. Սրբազնութեան, մատնախումբ մը կազմուեցաւ, որուն անդամ կարգուեցան Տ. Տ. Գրիգորիս Պալաքեան և Ղեւոնդ Դերեւան վրդ.ներ, Յարութիւն էֆ. Ապտեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան և Պատրիարքարանի երկու դիւանապետները՝ Բարթող Թէլեան և Կարապետ Խաչատուրեան էֆ.ներ։

ՀԱՅ ՄԻՆԻՍՏՐ

Մեսակի մէջ կը կարդանք սա գնահատականը,—

Հեռագիրները հաղորդում են, որ Օսմանեան նոր Մեծ-Վէզիր Բեսիրի փաշայի կազմած մինիստրական խորհրդի կամ կաբինէտի կազմի մէջ մտել է և մի Հայ պաշտօնեայ, Գարբրիէլ էֆէնդի Նորատունկեան, որ մինչեւ այսօր վարում էր Բ. Դրան իւրիսթօնսուլտի պաշտօնը, իսկ այժմ ատենում է առեւտրի և հպատակական աշխատութիւնների մինիստրի պաշտօնը։

Գարբրիէլ Նորատունկեան յայտնի է թէ՝ իբրեւ ազգային, թէ՝ իբրեւ պետական և հասարակական գործիչ և թէ իբրեւ հեղինակ մի քանի լուրջ գրական աշխատութիւնների՝ իրաւագիտական և դիւանագիտական հարցերին վերաբերեալ, ինչպէս օրինակ նրա երկհատոր նշանաւոր աշխատութիւնը՝ Թիւրքիայի կնքած դաշնագիրների մասին։

Դեռ 1879 թ., լինելով 27 տարեկան երիտասարդ, նա «Արարատեան» Ընկերութեան ատենապետ ընտրվեց և գործում էր յօգուտ Հայաստանի, Մինաս Չերազի հետ։ Այդ տարին նա ընտրվեց նաև ազգային Երեսփոխանական Ժողովի անդամ. բայց նրա ընտրութիւնը չը վաւերացվեց, որովհետեւ նա 27 տարեկան էր, մինչ Սահմանադրութեան համաձայն ընտրեալ պատգամաւորը պէտք է 30 տարեկան լինի։ Նոյն տարին նա ընտրվեց Բ. Դրան կողմից Սերբիայի սահմանագլխի բաժանման յանձնաժողովի անդամ, իսկ այդ պաշտօնը աւարտելուց յետոյ նշանակվեց ռուս-թիւրքական սահմանագլխի բաժանման յանձնաժողովի անդամ և այդ պաշտօնի տաքիթով եկաւ Թիֆլիս, ուր մասերական սերտ կապեր հաստատեց հանգուցեալ Գրիգոր Գէրգուանու հետ։

Մի քանի անգամ նա ընտրվել է ազգային Քաղաքական Ժողովի ատենապետ և առհասարակ նա վայելել է մեծ հեղինակութիւն և ժողովրդականութիւն։ Նա համարվում է նշանաւոր իրաւաբան, ուստի և օսմանեան կառավարութեան կնքած բոլոր դաշնագրերի մէջ նա ունեցել է լայն մասնակցութիւն։

Ողբացեալ Արփիար Արփիարեանը, որ գործել է Գ. Նորատունկեանի հետ միասին դեռ 1879 թ. իր անդրադարձ թղթակցութիւնների մէջ յայտնում էր, որ Կ. Պոլսում կազմվել է «Ծանրագլուխ նոր երիտասարդաց խումբ մը որոյ խիստ արժանաւոր ներկայացուցիչ կը համարուի Նորատունկեան Գաբրիէլ»։

Եւ Նորատունկեան արդարացրեց այդ յոյսերը ու կարողացաւ կատարել իր պարտականութիւնները իբրեւ օսմանեան քաղաքացի, Հայ և մարդ, այնպէս որ այսօր Թուրքիայ պատգամաւորական օրերում, երբ անոր պաշտօնի կոչողը անձանց վրայ ծանր պատասխանատուութիւն է ընկնում, որովհետեւ նրանց է յանձնվում ամբողջ մի պետութեան մէջ նոր թարմ կեանք և հոգի ներշնչելու առաջին գործը, Նորատունկեանին յանձնվում է մի այնպիսի ծանր և պատասխանատու պաշտօն որպիսին է երկրի առեւտրի և արդիւնաբերութեան գործի ղեկավարութիւնը։

Նորատունկեանի հետ միասին մինիստրական պաշտօն է յանձնված և մի յոյսի։ Այդ հանգամանքը ցոյց է տալիս որ նոր մեծ վէզիր Բեսիմիլ փաշան արատաղիր է յարգել տալ և գործադրել սահմանադրական այն մեծ սկզբունքը, թէ պետութեան մէջ բոլոր քաղաքացիները, առանց ցեղի և առանց կրօնի խարտեան, հաւասար են թէ՝ պարտականութիւնների և թէ իրաւունքների մէջ։

Եւ յանձին Նորատունկեան էֆէնդու հայ տարրն ևս Թիւրքիայում կոչուած է պետական կարգի վերաբերեալ գործերի մասնակցելու։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Երէկ իրիկուն ուսմանական չորեքշաբթի Թուականիայէն և Եղիպտոսէն բազմաթիւ Հայ գաղթականներ մայրաքաղաք վերադարձան։ Անոնցմէ մեծագոյն մասը թշուառ ու անոր վիճակի մէջ գրուելով Պատրիարքարանի և Ղալաթիոյ եկեղեցիին մէջ տեղաւորուեցան առժամեայ կերպով և դրամական նպաստ ևս տեղիք բաշխուեցաւ իրենց։ Կը յուսանք թէ մեր ազգասէր և ունեւոր Հայերը իրենց օգնութիւնը չեն զլանար այս դժբաղդներուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԹԻՆԿ ՄԸ

Հանրածանօթ ազգային գործիչ Յարութիւն էֆ. Ճիանիկեան, որ ազատութեան դատին զլխաւոր հերոսներէն ըլլալով երկար տարի բանտի և տարաբդութեան տառապանքները կրեցէն յետոյ մայրաքաղաքս եկաւ արտասահմանէն, որոշած է մօտերս միթինկ մը գումարել, խօսելու համար ազգային գաւառական կրթական խնդրոյն վրայ։ Տարեկոյս չունենք թէ մեծ բազմութիւն մը ներկայ պիտի ըլլայ այսպիսի երեւելի ազգային գործիչի մը գումարիւք միթինկին, որուն օրը և տեղը երկրորդ յայտարարութեամբ մը պիտի ծանուցուի։

ՆՊԱՍՏԻՑ ՑԱՆԶՆԱՀՈՂՈՎԸ.—Նրա պատից Ցանձնաժողովը երէկ իր առաջին նիստը գումարեց Ղալաթիոյ Մորդրդարանին մէջ, Տեղապահ Սրբազանին նախագահութեամբ։ Ներկայ էին Տարաք՝ Տիրան Կիւմիւշկիւրան, Մկրտիչ Մանուկեան, Տոքթ. Վահրամ Թորոսեան, Սրամ Հալաճեան, Եղուարդ Դարակէօզեան, Գառնիկ Սարգիսօֆ, Ալիքսան Թէփլեան, Կարապետ Խաչատուրեան, Զարմայր Ճըմարտասօսեան։ Իսկ Յարութիւն էֆ. Սէլեան յայտնած էր թէ յառաջիկայ նիստին ներկայ պիտի գտնուի։ Տեղապահ Սրբազանը Ցանձնաժողովին կազմութեան վրայ տեղեկութիւններ հաղորդեց, որմէ ետք Ցանձնաժողովը ընտրելով իրեն յանձնուած պաշտօնը, գործը կազմեց հետեւեալ կերպով. Մկրտիչ Մանուկեան՝ ատենադպիր, Գառնիկ Սարգիսօֆ՝ գանձապետ։ Նախորդ Պատրիարք Օրմանեան, Տեղապահ Սրբազանի մէկ գրոյն պատասխանելով, որով Խառն Ժողովի որոշումը հաղորդուած էր Ս. Տեղապահի անունին փոխանցելու համար իր քով դտնուած գրամներուն ու արժէքաւոր նիւթերը, կը զրկէր 1528.79½ օսմ. ոսկիի չէք մը, ապէրլրնելով թէ մէկ մասը ալանգի դրամ է և միւսն 783.37½ լիրան Նպաստի գործ յատուկ է։ Օրմանեան կը յայտնէ նաև թէ Պատրիարքարանի փոքրիկ արկղին մէջ կան շատ մը ուսանողներ որոնց բաց յատրութիւնը պիտի տայ մի այ մի և իւրաքանչիւրին հանդէպ պատասխանատուութիւնը պիտի փոխանցէ։ Ցանձնաժողովը այս բացատրութեանց տեղեկանալով, որոշեց զրկուած գրամը յանձնել Նպաստից գրամատան Թ. և Ե. Գարակէօզեան գրամատան, Տեղապահ Սրբազանի հրամանին, Նպաստից Ցանձնաժողովի անուան։ Ցանձնաժողովը որոշեց անմիջական կերպով 25 ոսկի զրկել Տէրսիմի հարստահարեալ ժողովրդեան, որոնց տխուր կացութեան նկատմամբ տեղեկութիւններ հաղորդուած էին Երզնկայի առաջնորդարանին կողմէ։

ՏԵՂԱՊԱՀԸ. Սրբազանը այսօր հեռագիր մը ուղղեց Կարնոյ Առաջնորդարանը, որպէս զի եթէ Զուէյն վրդ. հոն հասած է, առանց կենալու և ո՛ և է տեղ չխնդրելով, ուղղակի իր պաշտօնատեղին՝ Վան մեկնի։

ՏԵՂԱՊԱՀ. Սրբազան Հօր կողմէ Տ. Գնել Ծ. վրդ. Գալէմքեարեան երէկ առտուանց դեսպանատունը երթալով, շնորհաւորեց Ցարանց Եղէֆ կայսեր ծննդեան տարեդարձը։

«ՁԱՆԳԱՆ»ԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ.—Լիմիտանի Սենօգլը անորոշ ժամանակի մը համար իր նիստերը դադրեցուցած է անդամներու օրինաւոր թիւ մը չունենալուն պատճառաւ։ Սենօգլի անդամներէն միայն Տեղապահն է որ էջմիածին կը գտնուի. միւսները բացակայ են։

*** Մամթաշեանի գործարանին գործաւորները գործադուլ բրած են։ Կը պահանջեն որ բացը մնացած իրենց միւս արհեստակիցներուն ալ գործ տրուի. հաւանաբար պարագային՝ չպիտի աշխատին։ Յուլիս 18ին հաշտութիւն գոյացեր է և գործադուլը վերջացած է։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Հայ և թուրք հասարակութիւնէն խառն պատգամաւորութիւն մը, յարգանք ընծայելու համար խլամ նահատակներու գամբարանին, Ս. Առաքածածնայ Վերափոխման օրը մայրաքաղաքս պիտի գայ մասնաւոր չգնացուով մը։ Յաւուրս պատգամաւորութիւն մը երէկ Տեղապահ Հօր ներկայանալով այդ փափաքը յայտնեց։ Դերեւան Սրբազան թէ՝ երէկ մը ուղղելով Խարբէի Մխիթարեան Վարչութիւն, խնդրեց նոյն Վարչութիւնէն որ կարելւոյն դիւրութիւններ ընծայուին։ Նիկոմիդիայի այդ պատգամաւորութիւնը արդէն իսկ զումար մը հաւաքած է նահատակներու դամբարանին համար և տակաւին պիտի չարունակէ նուիրատուութիւնը։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

ՖԷԼԷԿԵԱՆ-ԳԱՐԱՄԱՆԵԱՆ

Ամերիկաբնակ ծանօթ վաճառական Տիար Յովհաննէս Բէլէկեանի պատգարութիւնը Օր. Արիզոնայ Ց. Գարամանեանի հետ վայելուչ հանդէսով տեղի ունեցաւ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, այս երկուշաբթի օր, ժամը 8ին, Կիւքանդրութեամբ Բարիզի պարսկական դեսպան Տիգրան խան Բէլէկեանի, որուն կը փոխանորդէր ծանօթ վաճառական Տիար Վահան Փափազեան։ Տաճարը չափազանց լուսազարդուած էր և ծանրագին զարդեր փռուած էին եկեղեցիին գունէն մինչեւ գահիր։ Եկեղեցական արարողութեանց կը նախագահէր Տ. Գէորգ եպիսկ. Երզնկեան, իր շուրջը ունենալով Վահան Ծ. Վ. Տ. Մինասեան և Գէորգ Վ. Սալանեան, քահանաներ ու դպիրներ։ Արարողութիւնը խօսեցաւ Գէորգի Տ. Վահան քհնյ. Խոյեան, իսկ ձեռնտուութիւնը կատարեց Բերայի Տ. Գրիգոր քհնյ. Ճէպէճեան։ Արարողութեանց ատարելուն ներկայեան Սրբազան գեղեցիկ քարոզ մը խօսելով ամուսնական կեանքի վրայ, բաղդ երբ այր և կին, սիրտ սիրտի և հոգի հոգի միացուցած, կեանքի փշալից ուղիին մէջէն յառաջանան անմեկուն, ո՛չ ոք կրնայ արգելք ըլլալ իրենց երջանկութեան։ Նորապսակ ամուլին ծիրքերը թուելէ յետոյ, երջանկութիւն մաղթեց հարս ու փեսին։ Ապա արհեստասիրի սրտէը առաջնորդուեցան հարսնեւորները, որ դրօշներով ու ծաղիկներով զարդարուած էր սրահաշնորհն։ Ճոխ պիտիք մը կը զամուէր հարսնեւորներու սրամտութեան տակ։ Իրիկուան մինչեւ ուշ ատեն պարերը շարունակուեցան ազնուութեամբ, զուարճակի և ջութակի ընկերակցութեամբ։ Հարսնեւորներուն մէջ կը նշանմարուէին Ամերիկայի փոխ-հիւպատոս Պ. Օսքար Հայզէր, Ֆրանսական դեսպանատան թարգման Պ. Նշան Դալլաշեան, Յարութիւն էֆ. Գարամանեան, Տէր և Տիկին Արամ Գարամանեան, Տէր և Տիկին Ֆասլի Փափազեան, Տէր և Տիկին Տօքթ. Նալպանտեան, Ադրի Տիկին Ադամեան Գարակէօզեան, Պ. Լօմէն Քօքինօ, Տիկին Սիմա Գուլամեան, Օր. Սրաքսի Ճամուզեան, Պ. Պրայման, Տէր և Տիկին Ալիքսան Պուլուեան, Պ. Սրչակ և Օրք. Եսթէր, Հերմինէ Գարամանեան, Տիկին Լուսի Գարաեան, Պ. Շնորհք Թաշճեան, Մխիթար Թաշճեան, Սամուէլ Բիլլճեան և Օր. Սաթենիկ, Հաղդզ պէյ Աթէչպաշ, Տէր և Տիկին Ռուսօ, Տիկին Վերժին Մէնէվիշ, Տէր և Տիկին Յակոբ Դանիէլեան, Օր. Մարիամ Հաթաթ, Տիկին Տիրուհի Քէօրամեան և որդին, Գրիգոր Քէլէկեան և Օր. Սրմենուհի Միհրան Քէլէկեան, Նշան Նշանեան և Տիկին Մարիցա Նազարեան և ուրիշ բազմաթիւ հրաւիրեալներ։ Նորապսակ ամոլը թանկագին նուէրներ և 300ի չափ հեռագիրներ ստացած է թէ՝ մայրաքաղաքէն և թէ արտասահմանէն։ Տիրան Խան Բէլէկեան այս բերկրալի ապիթ. 1000 ֆր. նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին։ Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք նորապսակ զոյգին։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

«Ազգասիրական Գաշնակցութեան Ակումբը» կը յայտարարէ թէ այն բարեկիր և ազգասէր ազգայինները որոնք Պալըզլրի հայ քաղաքի նահանգներու մասնաճիւղին համար դատարաններու փափաքին նպաստ մը ընծեղել, թող բարեհաճին իրենց նպաստը կա՛մ ուղղակի Ակումբին գիւմուր՝ Սամաթիայ Ս. Գէորգ եկեղեցին, կամ Տեղապահ Ս. Հօր ուղարկել։ Բաղդայոս հնք թէ Հայ Ազգին ամէն մէկ անհատը պիտի մասնակցի այս ձեռնարկութեան օժանդակելու, հայրենիքին ազատութեան համար անձնազոհ դիւցազներուն փառքը անմահացնելով։ (Կնիք)

ՄԱՐԿՈՍ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Ցաւով կը ծանուցանենք մեր գրականութեան ծերունի վաստակաւորի մը, Մարկոս Աղաբէկեանի, որ ծանօթ դէմք մն է ռուսահայ և թրքահայ գրականութեան մէջ, իր երկարաժամանակեայ աշխատութիւններով։ Աղաբէկեան ճշմարիտ սիրող մն էր գրականութեան և անձնուէր աշխատաւոր մը լուսաւորութեան գործին, որուն մէջ գտած իր ամենագոյն յուսալաբութիւնները անգամ, իր ծերունի օրերուն մէջ, չեն յուսահատեցուցած զինքը։ Այս նուիրումով գործած է թէ՝ ռուսահայերուն և թէ թրքահայերուն մէջ։ Թիֆլիզի մէջ հրատարակած է Կռունկ հանդէսը, որուն աշխատակցած են ռուսահայ կարողագոյն գրիչները։ Շարունակ փոփոքող՝ Ռուսահայերուն և Տաճկահայերուն միջեւ սերտ յարաբերութեան մը կապեր հաստատած անձնուէր, Պոլիս գաղթելով սկսած է Ծիլն Աւարայրի անունով հանդէս մը հրատարակել, զրաւելով նաեւ գաղափարներով և մտքերով ազգային խնդիրներու, ինչ որ իր մենամարտիներին մէջին էր։ Այս չափին մէջ եղած է նաեւ երեսփոխան և ժողովական, որ յայն տեղ մը ունեցած է ընդդիմադիր թիւններու. և ճառախօսութիւններու մէջ, քիչ մը յուսահատեցուցիչ կերպով երկայն և անդրդուելի կերպով, իր տեսութիւններուն վրայ յամառող, ինչպէս էր ամէն քանի մէջ։ Իր ազատախօս նկարագիրին պատճառով չտեսած ժողովրդականութիւնը զինքը առաջնորդած են հանրային կարեւոր պաշտօններու։ Ռեսիի Իզմիրցի և աշակերտ Մեսրոպեանի, 1858ին Պոլսէն Թիֆլիզ անցած է, Մատթէոս Կաթողիկոսին հետ։ Կրթական ու գրական բաւական յուզումնալից գործունէութիւն մը եւաքր, վերջերս իսկեալ վիճակ մը ունէր, հարազատ տիպար մը դարձած վարեմի վարժարանները, որ դեռ անցեալ տարի յաչքերուն մէջ՝ կը փակէ աչքերը։

ՄԱՀԵՐ

Ծիսական ծանօթ վաճառական Միսաք էֆ. Մարբեան անցեալ շաբթու յանկարծական եղած է Սամսունի մէջ։ Հանգուցեալը ազգ. գործերու ալ մասնակցութիւն ունեցած է երկար տարի, իբր անդամ Սամսունի Երեսփ. Ժողովի. վերջերս բաւական պայքար մը մղեց Սամսունի նահանգի Առաջնորդ Տ. Աշոտ եպիսկոպոսի դէմ, զոր յաջողեցաւ հրաժարեցնել։ Միսաք էֆ. Մարբեան կնոջէն մնած տասնչորս տարեկան տղաքի մը մէջ, հետդհետէ ընդարձակած էր իր գործունութեանց չրջանակը, մասնաճիւղեր հաստատելով։ Դիւաւորարար կը զբաղէր ծխախոտի վաճառականութեամբ և առաջնակարգ դիրք մը կը գրաւէր Սամսունի մէջ, իբր գործունեայ ու բանիկաւոր առեւտրական մը, թէև մասնաւորապէս կարգացած չունենար։ Կը ձգէ այրի մը, և մանչ ու աղջիկ զաւակներ, որոնց լաւ դաստիարակութիւն մը տուած է։ Յուղարկաւորութիւնը կատարած է վաղուան չորսի, ի ներկայութեան խառն բազմութեան։ Մարմինը թաղած է եկեղեցիին քովը։ Այս տխուր առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցեալին զաւակներուն և բոլոր պարագաներուն։

* * *

Պատրիարքարանի նախագահ գործակատար Արիս էֆ. Թէլեան գժբախտաբիւնը ունեցած է կորցնելու իր դեռատի աղջիկը, Զարպարի Թէլեանն, որ թիֆոյէ բռնուած էր քանի մը չաբաթ առաջ, և անօգուտ գարձած էին նոյնպէս ամէն ոնտանէր հոգածութիւն և բժշկական դարման։ Վաղամեռիկ օրիորդը ուշիմ ու եռանդուն աղջիկ մըն էր և իր մահը խոր կսկիծ մը կը պատճառէ ծնողքին։ Այս տխուր առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք։

Ազգային գրագէտ և Պատմական ՄԱՐԿՈՍ ԷՖ. ԱՂԱԲԵԿԵԱՆ յետ կարճատեւ հիւանդութեան առ Աստուած փոխեցաւ երկուշաբթի երեկոյ՝ ի հասակի 77 ամաց՝ ի խոր սուգ համակելով իր կինը և զաւակները, քոյրը, եղբօրորդիքը և քեռորդիքը և բոլոր ազգականները ու բարեկամները։

Յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի այսօր ժամը 7 (Ը. Թ.) Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Եէնիքէվրի ազգ. գերեզմանատունը և պիտի ամփոփուի իր ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Բերա, 5 Օգոստոս 1908

Հրաւիրագիր չընդունողներուն կը խնդրուի իբր այն նկատել զայս։

ՊԱՆՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՓՈԽԱՆՈՐԴԱՐԱՆԷ ԱԶԳԱՑԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Մայրաքաղաքիս Զէյնէկլի Քէօյին մէջ ծնած, ազգ. հասակին մէջ մահամերձ մը Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոցին աշակերտած և 1895 Նոյ. 3ին անկէ ինքնակամ հեռացած Պօղոս Հանդուկեան Պէրպէր Թարգիսեան անուն այժմ 27 տարեկան, միջահասակ, թխադէմ, սեւաչեայ, մրաչյուն, ցանցառ և սեւ պեխերով, բաշաքիմ և յանձնէ միջակ գէր ազգայինն անյայտացած է և հավանաբար եղած անպատշաճ հետաքրքրութեանց՝ անոր մասին տեղեկութիւն առնուած չէ։ Կը յանձնարարուի արդ արդոյ ազգայնոց, որ եթէ երբեք մերեւալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռած բլլալու մասին ո՛ր և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Ազգային Պատրիարքարանի ծանուցանել։

ՅԱՅՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒԹԷՐԴ, 19 օգոստոս.— Սակարանին մէջ գնները հաստատուն են ընդհանուր կերպով։ Ռուսական արժեթուղթերուն բարձրացումը կը շարունակէ, մինչեւ մէկ ատենաց ոգեւորութիւն մը ստալով հրապարակին։ Ցարանական Ռանդին համար գործ չկայ։ Սպանական արտաքինը մէկ քառորդ «բուան» չտեցաւ։ Ռուսական %5 փոխառութիւնն ալ 99.70 եղաւ։ Օսմ. արժեթուղթերուն գիները քիչ մը լաւ են։ Օսմ. Մրացեալը 93.70 փակուցաւ։ Բրէմի Լիմիէն բաժնեթուղթերը, առուսական արժեթուղթերուն հետ համընթաց, 1217ի բարձրացան։ Ռիօ Թինթօ բանուած է եւ Պալիա Գարասայնն՝ անփոփոխ։ Լոնտոնի Սահմանին մէջ անգլիական քոնսոլիտէներու մասին գործ չկայ։ Ամերիկեան արժեթուղթերէն չատերը բարձրացան։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերու գիները միշտ լաւ են։

—Ցրտնական լրագրիները ընդհանուր կերպով հաւանութիւն կը յայտնեն Քեսամիլ փաշայի գանձիին ծրագրին նկատմամբ։ Թան այդ մասին խօսելով կ'ըսէ թէ կը հաւանի եւմնական ու ներքին կազմակերպութեան ծրագրին, զոր խոհանութեամբ ու իմաստութեամբ պատրաստած կը նկատէ։ Կը յարէ թէ «քաբիդիւլասիոն»ներուն ջնջումը, որ նշանակուած է, այն ատեն միայն կարելի պիտի ըլլայ երբ Թուրքիոյ ներքին կացութիւնը թոյլ տայ և երբ որ և է երկիրի չունենայ ազատութեան և ապահովութեան երաշխաւորութեանց համար։ Թան, սակայն, երկիւղ կը յայտնէ թէ մի՛ գուցէ «քարիդիւլասիոն»ներու ջնջման ծանուցումը առաջ բերէ այն տեսակ ցոյցեր, որոնք մինչեւ մէկ ատենամ մասնագութիւն մը առաջ բերին Եւրոպայի մէջ։

—Շանկայէն կը ծանուցանեն թէ ձանրցիները վերջապէս իրականացուցած են իրենց բաղձանքը՝ մրցելու անգլիական այն ընկերութեան հետ որ Շանկայէն Լոնտոն ուղեւորութիւնը կը կատարէ՝ վապիվոդոքի ճամբով։ Ճարտնցի ճարտարագէտներ մեծ գործ մը կատարած եղան, քանի որ ուղեւորութիւնը տասնվեցի իջեցնելով։ Ծովի ճամբորդութիւնը երեսուն ժամ է միայն։ Շաբաթական մեկնումները չարաթը երեք անգամ տեղի պիտի ունենան տակի վերջը։ Ճարտնի կառավարութիւնը մեծ նպաստ մը յատկացուց այդ բարձրակարգ ձեռնարկին։

ԱԶԳ.— Կը խնդրուի Ղալաթիոյ Դրպրաց-Դատաս. պատ. անդամներէն, որ յառաջիկայ հինգշաբթի օր օգոստոս 7 ժամը 2ին, (Ը. Թ.) Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին ներկայ. բլլան անպատճառ, Բերայի մէջ «ԳՈՒԱՆԳԻ և ԷՆՕՎԼԷՐ» յաձանուերու ի նպաստ տարբերելիք թատերական նուագահանդէսին նախապատրաստական փորձերը կատարելու համար։

Ց. Գ.—Ճանրու ծախքերը պիտի վճարուին։

Ի դիմաց Տնօրէն Խորհրդոյ
Դպրաց-Դատաս.
(Կնիք)

ԱՃՈՒՐԴ

ԱԶԳ.— Ռուսիոյ ընդհ. հիւպատոսին հրամանով, վաղը, հինգշաբթի, 7/20 օգոստոս, առտուան ժամը 10ին, Պոլիս, Մանտուա Փաչա փողոց, Եպարշ Խանի երկրորդ յարկի թիւ. 5 սենեակին մէջ ճանարդի պիտի հանուին մեսագել և յախճապակիկ հնութիւններ, պատի մեծ ժամացոյց մը, սկարերչական և ժամագործական գործիներ, մեքենաներ, նոտարանները, զգեստի զոյգեր, հայլն, որոնք Մկրտիչ Դալֆեանի կը վերաբերին։

Լ. ՏԷ. ՔՈՒԹՐՕ
Քօմիսար-Բրիգատօր

Կ. Պոլիս 2/15 Օգոստ. 1908

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1. ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

		Դրչ.
Ա. Վարժութ. Մանկանց	ԺԱ. տիպ,	4
Բ. » »	Ժ. »	5
Գ. » »	(¹) Ը. »	5
Փուղջ Հաւաքածոյ	Ե. »	3
Փնջակ	Է. »	1¼
Երկրորդ Փունջ	Դ. »	6
Ընտրեալ Հայ լեզուի	Զ. »	2
Պատկ. Այբբենարան	Բ. »	½
Մանկական Հաւաքածոյ	Բ. »	4
Նուէր Հայ մանուկներուն	Բ. »	1¼
Հանդիսական Բարոյագիտ.		6
Ա. Մայրենի Լեզու.		2½
Բ. » »		5
Ճաշակ Նոր Դրականութեան		8
Երրորդ Մայրենի Լեզու.		5

2. ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Տարր. Քերականութիւն	Ե. տիպ,	2
Լրացուցիչ Դասընթացք	Դ. »	3
Նոր Քերականութիւն		4

3. ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գործնական Շարադր. (²)	Դ. տիպ,	3
Սկզբունք Համաձայնութ.	Բ. »	3

4. ԲԱՐՈՅԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Դասախօսութիւն աղջիկներու.		3
» պատանիներու.		3
Հանդիսական (միջ. և բարձր. դասընթ.)		6

5. ԿՐՕՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Տարր. Հնութ. Կրօնի Վ. Աստենս.	Դ. տիպ,	2
Համառօտ Կրօնագիտութ.	Բ. »	3
Տզոց	»	4
Ծաղկաքաղ Քրիստ. վարդապետութ.		4
Նոր Ուխտի Կտակարան		3
Հին » »		3

6. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐ. ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Աշխարհագր. Օսմ. Կայսրութեան		3

7. ԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գիտութիւններու վրայ դասեր		3
Հանրաօգտ Իրաբանութիւն		3

8. ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹ. ԱՄԲՈՂՋ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Նոր Դպրոց (10 պրակ)		15

9. ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Nouvelle Méthode I	Բ. տիպ.	2
» » II		4

10. ՎԷՊ ԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Առաջապատում		5
Սրախ Զայնը		5
Քերթուածներ		5
Իպանէլին		5
Սրտի Խաղեր		5
Գեղանին Ցրտանին		5

11. ԱՅԼԵՒԱՅԼ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Թուար. Մեղրական		5
Առաջ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հավանին տակ ապասանող զարթեցողական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետև ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարբերաբար չլանող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրեան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունչինգը պարգևներու և ամորթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի սոյն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և ա. անդամէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամորթի պիտի շանին։ Ինչպէս կ'երևի սաստիկ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգևներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան սառարաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին դիմն նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ պատրաստելու դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կարգի բաժնուած է։ Ցիշեալ նաստրակաւոր տոմսակներ՝ մէջտեղէն 19 դրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 72 դրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 36 դրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 18 դրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և Կամուրջին գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ տոմսակ գնողներուն հետևեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 9. 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 10ը, և 10,001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 12. առաջին թիրաժը պիտի կատարուի 1324 մարտ 1ին, Հանրօգուտ Շինութիւնից նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և ելմտական, հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. թիրաժ (Մարտի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Բ. թիրաժ (Ապրիլի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Գ. թիրաժ (Մայիսի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.
1	600000	600000	1	300000	300000	1	300000	300000
1	200000	200000	1	100000	100000	1	100000	100000
1	100000	100000	3	40000	120000	3	40000	120000
2	40000	80000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000	3150	200	630000
3150	200	630000						
3500		2170000	3500		1710000	3500		1710000

Դ. թիրաժ (Յունիսի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Ե. թիրաժ (Յուլիսի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Զ. թիրաժ (Օգոստոսի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.
1	300000	300000	1	300000	300000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1710000	3500		1710000	3500		1810000

Է. թիրաժ (Սեպտ.ի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Ը. թիրաժ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	Թ. թիրաժ (Նոյեմբերի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.
1	400000	400000	1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000	3500		1810000

Ժ. թիրաժ (Դեկտ.ի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	ԺԱ. թիրաժ (Յունվ.ի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.	ԺԲ. թիրաժ (Փետրվ.ի սկիզբը) Հատ	Ոսկին 100էն	Հմտ.
1	500000	500000	1	600000	600000	1	1200000	1200000
1	200000	200000	1	200000	200000	1	500000	500000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	400000	400000
2	40000	80000	2	40000	80000	1	300000	300000
5	20000	100000	5	20000	100000	1	200000	200000
15	10000	150000	15	10000	150000	10	100000	1000000
50	4000	200000	50	4000	200000	20	40000	800000
275	400	110000	275	400	110000	65	20000	1300000
3150	200	630000	3150	200	630000	300	10000	3000000
						750	4000	3000000
3500		2070000	3500		2170000	1250	800	1000000
						21600	200	4320000
						24000		17020000

ՀԱՍՈՑԹ

	Ոսկին 100էն
Իւրաքանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,000
	50,000,000

ԾԱԽՔ

	Ոսկին 100էն
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու Ցանձնաժողովին պատկանող հարիւրին 17ը	8,500,000
Պետական և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՏԱՔԱՋԱՐ

Վարժարանիս նպատակն է հայ տղոյ մը մինչև ավարտը դասախօսութիւն մը՝ բարոյական տուողի սկզբունքներու վրայ հիմնուած, և գիտական, խնայական և բարոյական խնամքով կրթութիւն մը՝ զարգացած և բարեկիրթ հայ տասնամեայներ և դասախօսութեան դրծին օժանդակներ պատրաստել։ Գիշերօթիկներու տարիքն է 14 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել սեպտ.ի սկիզբը և կէսը յունվարի վերջերը։ Դաշնակի դասի համար 5 կամ 3 օսմ. ոսկի կը պահանջուի, դասատուութեան թիւին համեմատ։ Իսկ երգեհոնի դասի համար՝ 2½ ոսկի։ Վարժարանին ԻԻ. տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 9ին (Ն. Տ.)։ Դշ. երիկունը։ Կը խնդրուի նոր աշակերտին չգրկել տուանց նախապէս խնդրելու։ Տեղեկութիւն։ Վարժարանին նոր յայտագիրը տղոցմէն ձրի կը գրկուի։ Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի, Պայսլով Հաուզ, Կ. Պոլիս. կամ Տօքթ. Ս. Գալանճեանի, Առնտարեան Խնամակալութեան, Սատարար։ 15—9

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին
3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադրիանոպոլիս, Դուքերէ, Դավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Գալաթա), Մանասսիր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրաւարակներուն, ինչպէս նաև մեր օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիներ կը բանայ։ Արծէքներու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրաւարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Առանդներ կ'ընդունի ի ամանաթ 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքս ունի Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ թնդայողական Մասնակ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—11

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.երու երթկեան. 1908 մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ

ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՑԼԻ — ՏՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

Ս Ր Թ		Կոխմբ. 622 Ապր. եւ Ճմբ. Առաւ.
Կայարան		
Գոնիա	մին.	11 —
Գաչին խան		11 31
Զուանքա		12 15
Արզդ Էօրէն		12 43
Մանասսուն		1 22
	ժմ.	1 43
Գարաման	մկ.	1 58
Միսթրօվա		2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 14
Այանա		4 50
	ժմ.	4 15
Էրէյլի	մկ.	4 45
Զաւլուրլու	ժմ.	5 —
Դ Ա Ր Ձ		Կոխմբ. 623 Ապր. եւ Ճմբ. Իրիկուն
Կայարան		
Զուլուրլու	մկ.	5 20
	ժմ.	5 38
Էրէյլի	մկ.	7 20
Այանա		7 47
Այրանճա-Տէրպէնտ		8 33
Միսթրօվա		9 11
	ժմ.	9 32
Գարաման	մկ.	9 55
Մանասսուն		10 24
Արզդ Էօրէն		10 57
Զուանքա		11 30
Գաչին խան		12 06
Գոնիա	իրիկուն ժմ.	12 35

50—5

PHŒNIX ASSURANCE LD. Cº

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1782ԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ Ամբող. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և վճարումներ մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն սոստգուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է ՈՒԴԱԼԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՎՆԱՍՈՒՑ

Ծարզ վճարուած է առաջուց քան 27000000 մնալիական ոսկի։

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց Դ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիբալիս խան, Պանք Օթոմանի մօտ, Ղալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս Ցնտզլեան խան ՇԻՎԱՆ ԹԻՐԻՆԵԱՆ

ՈՍԿԵՐՉԱԿԵՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

"ԳՐԻՍԹՕՖԼ,,

ՄԻԱԿ ԵՒ ԵԶԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿ

ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՀԱՆՋԱԾՔԷՔ

ՍԱ ՎԱՃԱՌԱՆԻԸԵ

ԵՒ ՔՐԻՍԹՕՖԼ ԱՆՈՒՆԸ

ԲԻՐԱՖԵՆՆԵՐԻՆ ԱՏՈՐԻՆ Վ.ԲՈՒՆ

12—8

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՁԱՆՁՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլքը

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆԴ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ Է ՏԳՈՑ ՀԱՄԱՐ ԿՈՆԴԵՆՍԱԾ ԿԵՐԱԿՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ՕԳՏՈՒՆԵՐ

50—17

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Ազեխսանդրիա, Դանիրէ, Սկլաճիկ, Իզմիր, Պիրէոս, Բագրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 արխմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառականներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը ղեղէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, բու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանձնարարողներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Նաև փոքր վարձքի մը փոխարէն արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած առենը եւ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը դանձէ և դեղչի գործողութիւններ ալ կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ձիւղ

Աթէնքի Պանքան իր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա ձևերը վճարելով.

Ուզուած առեն դիմաց քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ տարուան »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տեսակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յանձնարարներուն մէջ փոքր դրամագիրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, ամենց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տեսակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ դրամք մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն դրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—13

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2/14 եւ. 1320 Սիֆեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կնդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազլը խան, Հէգոտ Եֆէնտի Ժամին հրապարակ։

Պոլիս, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Սենի Ժամին հրապարակ։

Սմիրնա, Մ. Ի. Մատոյ, Շէյխ թիվ Իսլամ խան, Ֆոնէէ Գաբաս թիւ 10։

Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ. Վէրնէյլիյէր փոխոց։

Պոլիս. Գ. Ս Ամիէլոյան, Էմին-Էօնիւ. Գանէէ Գարաս Իրմիր փողոց։

Գալաթիա Ալեքսանդր Անտոնիատիս չուկայի հրապարակ

Գալաթիա Մ. Ա. Ենդրիա. Մուսա Հաստէֆ։

Գլէնտիլ Մ. Ա. Ենդրիա, Մեծ Գեղեցիկ հրապարակ։

Գալաթիա Մ. Ա. Ենդրիա. Մուսա Հաստէֆ։

Գլէնտիլ Մ. Ա. Ենդրիա, կայսրական հրապարակ։

Սան Սթեֆանօ Հէյլէնեան էֆ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. Պետական գրասենեակ մէջ։

ՍԻՍԿԷՔ

ԿԱՑՈՒ ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՆԹՍՑԹԻՒ

THE SINGER MANUFACTURING Co

Մինկէրի կարի մեքենաները դուռ մնալ, պղպջաձև չինուած ըլլալով, իրենց տակունութեամբ ամենքան գնահատուած են, որ ուշադիր ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր քաղաքները, գիւղերն ու գիւղակարները լոկ Մինկէրի մեքենայ մասն են գործածել։ Մինկէր Ընկերութիւնը տարի 190է աւելի պատուոյ վկայական և չգրաւում ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Մինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Մինկէր Ընկերութեան վճառատեղերուն մէջ։

Թեռա) 1. Մեծ փողոց, Գալ Մարտէի դիմաց թիւ [illegible] 343 կրկին։
) 2. » » Նազլըքա Սէքրայի դիմաց։

Կալատա) 1. Մինկէր խան Թիւնէլի եւեռ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

Պոլիս) 1. Մաշթան ամսոյ թիւ 2։
) 2. Մաշթան Գայլաքիս, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։

Սկիւտար) Ջորլը Չէշմէ, թիւ 120։

Դասերը և նշանագրութիւնները ձրի։ Մինկէր Ընկերութեան կնդր. վարչատեղին կը գտնուի Գալատա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 345 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Ըղլատի առնիր։ 16 50—45

ՊԱԼՔԱՆ

Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ մրֆ. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեական, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—31

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՓԻԱՆԿԻԼՕՖ եւ ԸՆԿ

Պոլիս, Անանիասիս խան

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԷՖ

Ընդմէջ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Նուագ	Թռիչ	Նուագ	Թռիչ	Նուագ	Թռիչ	Նուագ	Թռիչ	Նուագ	Թռիչ
Ալպտան	069	Տիրա	4311	Հիւսուլիա	1531	Մարէլլա	3709	Մարֆա	1119
Ալէքթ	3507	Եմինու	988	Հինտա	3720	Մրգատա	3557	Տիրբա	1775
Անմէլլ	1541	Տուրա	2893	Հորոմբէ	1600	Մրլա	1057	Միլվիա	119
Աֆիոնքարա	3277	Տրոքա	1715	Համիդէ	595	Մանգիզլլը		Պէյբա	1203
Գասանա	1832	Տիմուսա	504	Իսպէ	2354	Մուղլիա	3419	Գասան	1923
Գարամէնա	1264	Էրգա	3464	Իսպարտա	5040	Նէգա	1333	Ֆ. Ուիլսոն	1515
Գէֆիլլէ	1481	Էլատաքուրա	1526	Քիլա	1060	Սարա	4100	Քարա	3037
Դիլլէ	1871	Էրգանի	1841	Ռէնա	055	Սէրտարէ	1036	Թուլա	1476
Գալիրա	1837	Գիրա	924	Բուրդուր	2287	Զարլանա	1035	Ուրքան	344
Գարբէ	1244	Գիրլանա	1898	Բանա	1760	Քուլէրա	627	Վատա	1212
Գարա	1094	Գարանիկ	349	Էյէ	1053	Բալը	510	Վալը	1589
Զիլանդ	2729	Գանդարլը	1582	Էլբասան	2278	Բիլանտ	1029	Վալիէտաղ	359
Մուսէֆիր	1881	Նազիլլէ	3080	Լիվանա	1843	Բիլանտ	562	Եէնա	1350
Գալատաս	4235	Նիքսար	1148	Հարէնա	3491	Բալը	613	Զէյտ	720
Գանիա	3806	Ոսրա	1011	Մարմա	724	Բէլլա	1789	Թարա	
Դարա	395	Պրուսա	1595	Մարմարիս	1073	Բազարճիկ	186	Ցոյան	

Ընդհանուր վճառագրով Հրլի հոս կը ստացուին։

Թուրքիոյ նշանները, նուազագոյն Ցարա։

Ասիոյ նշանները, նուազագոյն Հէրք։

Ընդհանուր վճառագրով Հրլի հոս կը ստացուին։

Միխաս նշանները, նուազագոյն Թորլ, օգոստ. 27ին։

Դիմել Գրասենեակները՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ԲՐԻՋՈՍ

Թիւ 22 Ջ4, Գալաթա Մէրլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—22

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻՋ 1828—1829

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ԲԱՐԻՋ 9, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱԳԻՍԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրելոց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակագոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԻՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, եւն. եւն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԵԱՆ

Պես ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթիբզը Օղլու Բուսաժ։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 50—38

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ա.ԶԳ.— Թէմպէլիի Բիւրօքիմէ 4% օսմ. փոխառութեան պարտատուներուն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1908 օգոստոս 1/14էն սկսեալ, պարմանամարդ այդ թուականին ուսարող թիւ 31 կուպոնին և յետոյ 1/14ի վերջին վիճակահանութեան մէջ ամօթի չտեսած պարտատուղներուն վճարումի պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին։ Այդ կարծիներուն և արժեթուղթերուն փոխարէն, որոնց պէտք է ընկերութեան պօրարօներ, տերերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ իր շրջաբերութեան 10 օր յետոյ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Կեդր. մասուկը, Ղալաթիա։

Կ. Պոլիս, 1/14 օգոստոս 10—11

* * *

Ա.ԶԳ.— 1881ի դեկտ. 8/20 թուականի Կայս. հրամանագրին Ե. և Ժ.ի. յօդուածներուն ա. 1903 սեպտ. 1/14ի յարակից հրամանագրին Ժ.Ի. յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Բուլղարիոյ երկամուղիի հետեւեալ թիւերը.— 432,371 432,372, 432,373, 432,374, 432,375, 482,757, 644,651, 661,003, 1,198,648, 1,198,649, որոնք 1878 հոկտ. 1ի 52րդ վիճակահանութեան մէջ պարգեւ շահած և դեռ ներկայացուած վճարուելու համար, 1908 հոկտ. 1ին չընդունած պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս 1 օգոստոս 1908 13—5

* * *

Ազգ.—Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան Թղթակ. Հասցէներու Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին աշակերտներուն թէ նոյն վարժարանին գասախօսութիւնները յառաջիկայ սեպտ. 8/21ի երկուշաբթի օրը պիտի սկսին։ Ցիշեալ ուսանողները կը հրաւիրուին նոյն օրը ներկայ գտնուիլ վարժարանին մէջ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս, 30/12 օգոստ. 1908 12—2

ՄՕՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ձամբորդ եւ ապրանք փոխադրող օրգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նայդօգրիս
Մինիս	Եմէյսիս
Բաֆսիս	Պուլգարիս
Թէյպր	Մօնարիս
Նարայօն	Ֆայէրի
Նավարին	Ֆարսս
	Թիպս

Առաջին գարգի լաստերը լաւ հանգստաւէտ են, նաեւ մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ձամբորդներու համար տեղերի ունին։

Երկրորդ կարգի լաստերն ալ սանմանական թեամբ ձամբորդներ կ'առնեն բայց տեղերի չունին։ ՀԱՐԿԱՆԳԱՐԵՐ

Կ. Պոլսէ Լիվորնու Ն. Նարգի գլխ է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վճառատեղիներէն որ փոխադրութեանց համար Ղալաթիոյ մասը հասնելու համար իրենց հրամանները տան լաստերուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստներու տեղերու համար ապրանքներ ընդունուին։

Դիմել ազ. Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕՒ եւ Ընկ. Գործակալը

Ուիթմ խան Գալիլ գրասս. Գալաթա

ՋԻՑԳ ՄՕՍ Ընկ.

50 26 31 ՌԷՄ Կրանդ. Լիվորնու.

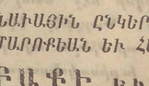

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻ